

Rapport om LOV

(Lagen om Valfrihetssystem)
införande i Dalarna och Gävleborg

Björn Mårtensson har i uppdrag av Svenskt Näringsliv i Dalarna och Gävleborg inventerat avseende LOV i några utvalda kommuner i Dalarna och Gävleborg.

Innehållsförteckning

Rapport om LOV

KAPITEL 1	
Sid 2	Uppdraget
KAPITEL 2	
Sid 4	Sammanfattning
KAPITEL 3	
Sid 5	Slutsatser
KAPITEL 4	
Sid 7	Fakta om lagen om valfrihetssystem, LOV
KAPITEL 5	Intervjuer med ks-ordföranden i kommuner i Dalarna
Sid 8	5:1 Falun
Sid 10	5:2 Borlänge
Sid 12	5:3 Leksand
Sid 13	5:4 Rättvik
Sid 14	5:5 Mora
KAPITEL 6	Intervjuer med ks-ordföranden i kommuner i Gävleborg
Sid 16	6:1 Gävle
Sid 18	6:2 Ockelbo
Sid 20	6:3 Söderhamn
Sid 22	6:4 Hudiksvall
Sid 24	6:5 Nordanstig
KAPITEL 7	
Sid 26	Intervju med Region Dalarnas ordförande
KAPITEL 8	
Sid 28	Intervju med Region Gävleborgs styrelseordförande
KAPITEL 9	
Sid 29	Intervjuer med SKTF i Dalarna och Gävleborg
KAPITEL 10	
Sid 30	Intervjuer med Kommunal i Dalarna respektive Gävleborg
KAPITEL 11	
Sid 31	Intervjuer med SPF i Dalarna respektive Hälsingland

Kapitel 1

Uppdraget – Inventering LOV

Svenskt Näringsliv i Dalarna och Gävleborg har uppdragit till Björn Mårtensson AB genom konsulten Björn Mårtensson att göra en inventering avseende LOV (lagen om valfrihet) och nuvarande status när det gäller dess införande i några utvalda kommuner i Dalarna och Gävleborg.

Inventeringen omfattar också alternativa driftsformer i övrigt inom välfärdsområdena. Inventeringen skall dessutom sammanställas i en rapport.

Inventeringen har genomförts i de kommuner i Dalarna och Gävleborg som valts ut i samråd med Svenskt Näringsliv. I dessa kommuner har kommunstyrelseordförandena intervjuats och i de flesta fall vid personliga besök i respektive kommun. Vid några intervjuer har kommunstyrelseordföranden haft

med flera personer från den politiska ledningen, ordförande i omsorgsnämnd eller motsvarande.

De utvalda kommunerna som kompletterar varandra avseende storlek, geografi och majoritetsförhållanden utgörs i Dalarna av: Falun, Borlänge, Leksand, Rättvik och Mora samt i Gävleborg av: Gävle, Ockelbo, Söderhamn, Hudiksvall och Nordanstig.

Intervjuer har också gjorts med Region Dalarnas ordförande samt regionstyrelsens ordförande i Gävleborg. Dessutom har regionchefer/ombudsmän i de fackliga organisationerna Kommunal samt SKTF intervjuats om deras synpunkter på LOV.

Avslutningsvis har även företrädare för pensionärerna tillika kunderna till LOV kommit till tals genom intervjuer med regionala företrädare för SPF.

Kapitel 2

Sammanfattning – Inventering LOV

2:1 Kommunernas synpunkter på LOU – lagen om offentlig upphandling

Gemensamt för kommunstyrelseordförandena i Dalarna och Gävleborg är att de i stort tycker att LOU är bra. De gör ändå medskick till regeringen och riksdagen om ett behov av en översyn av lagen i ett avseende.

De flesta kommunstyrelseordförandena anser att lagen behöver göras mer flexibel för att kunna anpassas mer till lokala lösningar. Motivet är att i större utsträckning möjliggöra för lokala företag att lämna anbud vid upphandlingar.

2:2 Dalarna

Av de fem kartlagda kommunerna i Dalarna kommer tre kommuner att införa LOV inom hemtjänsten, dock i olika genomförandetakt, nämligen Falun, Leksand och Rättvik. Mora inväntar resultatet från Rättvik och Leksands införande av LOV. Borlänge däremot har beslutat att inte införa LOV av politiska skäl. Utöver LOV, så har Falun och Mora även konkurrensutsatt verksamheter inom välfärdsområdena. I Falun är tre äldreboenden, två gruppboenden inom LSS samt daglig verksamhet för handikappade utlagda på entreprenad. I Mora handlar det om äldreomsorg på entreprenad. I Leksand, Rättvik och Borlänge finns för närvarande inga privata utförare inom välfärdsområdena.

Borlänge har en stor del av de ”hårda” verksamheterna, teknik, gator, park vatten- och avlopp utlagda på entreprenad sedan många år. I Mora upphandlas också en hel del av de ”hårda” verksamheterna. Rättvik är nu på gång med att pröva entreprenadsättning av delar av den kommunala städverksamheten.

Region Dalarna har inte och kommer inte att ta några initiativ till att stimulera och/eller underlätta för kommunerna att satsa på LOV.

Kommunal lägger tonvikten på att det ska vara ”schyssta” anställningsvillkor och inte på om det är offentliga eller privata utförare. I bra anställningsvillkor ingår enligt Kommunal, att utföraren i första hand ska erbjuda heltidstjänster och att kollektivavtal tecknas. SKTF har samma utgångspunkt, dvs att det är anställningsvillkoren för den anställde som står i fokus. SKTF är positivt inställda till LOV.

SPF (Sveriges Pensionärs Förbund) är också positiv till LOV.

I kapitel 5 i denna rapport finns samtliga intervjuer med kommunföreträdare i Dalarnas. Intervjun med Region Dalarnas ordförande finns i kapitel 7. Intervjuer med fackliga företrädare samt pensionärsorganisationen finns i kapitel 9, 10 respektive 11. Alla intervjuer presenteras där i oredigerad form och det är dessa intervjuer ligger till grund för såväl denna sammanfattning som slutsatserna i denna rapport.

2:3 Gävleborg

Av de fem kartlagda kommunerna i Gävleborg kommer två

kommuner att införa LOV inom hemtjänsten under vintern respektive våren 2010. Två kommuner, Gävle respektive Hudiksvall, är tveksamma till införande och slutligt politiskt ställningstagande skall fattas tidigast sommaren 2010. Ockelbo kommer (av politiska skäl) inte att införa LOV. Nordanstig planerar att införa LOV i hemtjänsten under våren 2010. Söderhamn kommer att införa LOV inom hemtjänsten (med vissa begränsningar) redan i början av 2010.

Konkurrensutsättning av verksamheter inom välfärdsområdena i övrigt har genomförts främst i Gävle där framförallt privata större vård och omsorgsaktörer har fått uppdrag. I Nordanstig finns entreprenadsättning mindre omfattning bl a inom äldreomsorg och personlig assistans LSS. I Söderhamn finns också personlig assistans LSS entreprenadsatt. I Ockelbo finns inga privata utförare inom välfärdsområdena. Däremot finns det ett servicehus för äldre som drivs av ett äldrekooperativ samt en kostnhet i Åmot som ligger ute på uppdrag hos en ekonomisk förening. I Hudiksvall finns det inte och det är inte aktuellt att lägga ut verksamhet inom välfärdsområdena på entreprenad.

Inom de ”hårda områdena”, dvs teknik, gator, park mm har samtliga fem kommuner; Nordanstig, Hudiksvall, Söderhamn, Ockelbo och Gävle det mesta av dessa verksamheter utlagda på entreprenad. Nordanstig har ingen egen regi alls för drift och underhåll av gator och vägar inom såväl tätorter som landsbygd. Samfällighetsföreningar sköter dessa åtaganden på uppdrag av kommunen. Kommunen beviljar föreningarna bidrag. Därefter ansvarar föreningarna själva för fördelning av bidrag till de enskilda vägar samt utförandet av driften. Föreningarna upphandlar verksamheten i sin helhet till privata leverantörer.

Region Gävleborg har inte tagit några särskilda initiativ för att stimulera och underlätta kommunernas införande av LOV.

Kommunal lägger tonvikten på att det ska vara ”schyssta” anställningsvillkor och inte på om det är offentliga eller privata utförare. I bra anställningsvillkor ingår enligt Kommunal, att utföraren i första hand ska erbjuda heltidstjänster och teckna kollektivavtal. Beträffande LOV så känner Kommunal viss tveksamhet till att de små företagen kan leva upp till bra anställningsvillkor.

SKTF har samma utgångspunkt som Kommunal, avseende att det är anställningsvillkoren för den anställde som står i fokus. SKTF är positiv till LOV.

SPF är positiv till LOV

I kapitel 6 i denna rapport finns samtliga intervjuer med kommunföreträdare i Gävleborg. Intervjun med Region Gävleborg ordförande finns i kapitel 8. Intervjuer med fackliga företrädare samt pensionärsorganisationen finns i kapitel 9, 10 respektive 11. Alla intervjuer presenteras där i oredigerad form och det är dessa intervjuer ligger till grund för såväl denna sammanfattning som slutsatserna i denna rapport.

Kapitel 3

Slutsatser – Inventering LOV

3:1 Bakgrund

Lagen om valfrihetssystem (LOV) gäller från den 1 januari 2009. Lagen syftar till att tydliggöra rättsläget och underlätta för kommuner och landsting som vill öka valfriheten inom sina verksamheter. För kommunerna avses; äldre- och handikappomsorg. Denna rapport innehåller en inventering av införandet av LOV i utvalda kommuner i Dalarna och Gävleborg, avser kommunsektorn.

3:2 Generellt

Ett stort engagemang och ett gott mottagande har visats mig av samtliga personer som kontaktas för intervjuer vilket har gjort denna rapport möjlig att genomföra på kort tid. Jag är tacksam för detta.

Med min bakgrund som ledande företrädare i kommunsektorn är jag ganska förvånad över den svaga utvecklingen av alternativa driftsformer inom välfärdsområdena. Jag hade trots att LOV och entreprenadsättning inom välfärdsområdena skulle vara mer lockande för kommunerna än vad som generellt visat sig vara fallet.

Inte minst gäller detta i en tid när allt fler människor efterfrågar både fler alternativ och högre kvalitet, samtidigt som kommunsektorns ekonomiska läge fortsatt är bekymmersamt. Jag noterar också att kundens organisation, i detta fall SPF, är positiv till LOV. Positiva tongångar framkommer också från fackligt håll.

3:3 Dalarna

Region Dalarna kommer inte att ta några initiativ för att stimulera och underlätta för kommunerna att satsa på LOV. Region Dalarnas ordförande säger i intervjun att motivet till detta är att sådana insatser ligger utanför det regionala uppdraget och hänvisar till övrig regional samverkan i Dalarna samt till SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) som arrangerar utbildningar och informationstillfällen i aktuella frågor.

Falun framstår som den kommun som tydligast av de kartlagda kommunerna, haft både målsättning och förmåga att medverka till ökad valfrihet i praktiken.

Kommunmedborgaren får här välja utförare av service och omsorg mellan kommunen eller privat utförare. Detta gäller både avseende LOV och entreprenadsättning inom välfärdsområdena. LOV kan i Falun komma igång i praktiken redan nu under början av 2010.

Rättvik och **Leksand** inför båda LOV under våren 2010 i ett samarbete avseende både biståndsbedömning och genomförande. I dessa båda kommuner finns däremot inte i någon nämnvärd omfattning entreprenadsättning inom välfärdsområdena. Detsamma gäller även i kommunal verksamhet i övrigt.

I **Mora** har LOV ännu inte utretts, i avvaktan på erfarenheterna från Rättvik och Leksand. Däremot så finns det i Mora, äldreomsorg som ligger ute på entreprenad och som fungerar bra. I Mora finns också tekniska verksamheter på entreprenad. I **Borlänge** är det klart och tydligt att det av politiska skäl inte kommer att införas LOV, inte heller någon entreprenadsättning

av verksamheter inom välfärdsområdena. Borlänge har däremot sedan många år lagt ut större delen av sin tekniska verksamhet på entreprenad.

I **Falun**, **Rättvik** och **Leksand** lyfts LOV även fram som en bra möjlighet för landsbygdens entreprenörer. I Mora finns en oro över att det inte finns företagare som kommer att vara intresserade av LOV eftersom det handlar om ett så litet underlag ute i de små orterna och byarna.

I **Borlänge** handlar förändringarna mycket om att införa självstyrande kommunala enheter (intraprenader), men inte på något sätt att släppa in privata utförare inom exempelvis äldreomsorgen.

I **Rättvik** framhåller kommunstyrelsens ordförande att: ”medborgarna är nöjda med kommunens service och det finns inga förfrågningar från företagare”. Det som då avses är omsorg och skola. De tre kommunerna i Dalarna som i den här inventeringen säger att de kommer att införa LOV, har alla som motiv att de tycker att LOV är positiv för att den ger ökad valfrihet för medborgaren/kunden, ger stimulans till egen regiverksamheten samt gynnar det lokala näringslivet.

Kommunal har som facklig organisation fokus på att det är ”schyssta” anställningsvillkor för den anställde och inte på vem som är utförare oberoende om den är privat eller offentlig.

SKTF har i det avseendet samma utgångspunkt som Kommunal. SKTF är också tydlig med att man är positiv till LOV. Enligt SKTF krävs det dessutom ett vinsttänkande i verksamheten och detta gäller oavsett om den är privat eller offentlig. Motivet är att det är en förutsättning enligt SKTF för att långsiktigt klara finansieringen av välfärden.

SPF som pensionärsorganisation och ”kundgrupp” är positiv till LOV. SPF anser vidare att LOV både ger pensionärerna möjlighet till valfrihet och bör dessutom sporra personalen i de kommunala verksamheterna till bra service till kunderna.

3:4 Gävleborg

Region Gävleborg har inte tagit några särskilda initiativ för att stimulera och underlätta kommunernas införande av LOV. Regionstyrelsens ordförande uppmärksammar dock om att regionen tillsammans med Landstinget Gävleborg deltar i projektet ”It i vården”, vilket enligt honom är en förutsättning för att LOV ska kunna fungera på ett bra sätt. Region Gävleborg anser, i likhet med Dalarna att insatser för att stimulera kommunerna vid införandet av LOV, ligger utanför det regionala uppdraget.

Söderhamn och **Nordanstig** är de två kommuner som har gjort de största framstegen i länet avseende förberedelserna inför ett genomförande av LOV. Söderhamn är redo att införa LOV med servicetjänsterna inom hemtjänsten, under vintern 2010. Nordanstig kommer att införa LOV (inom hemtjänsten) under våren 2010. I både Söderhamn och Nordanstig är motiven till införandet av LOV, de samma, nämligen valfrihet för individen att själv få bestämma utförare.

Kommunstyrelsens ordförande i Nordanstig säger: ”Vi är en

småföretagarkommun och LOV kommer säkert att ge småföretag möjligheten att bredda sin verksamhet. Dessutom tror vi på ett ökat nyföretagande”. Söderhamns kommunstyrelseordförande är inne på samma linje. Dessutom så säger hon; ”Vi tror att många kommer att välja privata entreprenörer. Det ger också personalen stimulans till god service”

Söderhamn har i övrigt en marginell del av välfärdsområdena utlagda på entreprenad (personlig assistans LSS). I Nordanstig har entreprenadsättning skett inom fler områden, om än i begränsad omfattning. Entreprenadsättning är beslutad inom personlig assistans LSS och genomförd för ett äldreboende i Mellanfjärden.

Gävle kommer tidigast sommaren 2010 ta ställning till om LOV ska genomföras eller inte. Förvaltningen inom omvårdnad har haft i uppdrag att utreda förutsättningarna. Enligt kommunstyrelsens ordförande finns det dock många frågetecken om LOV bl a en oro för att införande av LOV ska bli kostnadsdrivande inte minst med tanke på det stora ansvaret som kommer att ligga på småföretagare.

Kommunstyrelsens ordförande anser vidare att; ”en uppenbar brist i LOV är att kommunen inte får erbjuda tilläggstjänster, som privata utförare kan göra”.

Gävle har sedan många år erfarenheter av entreprenadsättning inom äldreomsorgen i stor skala. Av intervjun framgår att Gävle har haft stor nytta av sina entreprenörer.

Ockelbo avstår av politiska skäl från att införa LOV. Det finns heller inga privata utförare inom välfärdsområdena. Däremot så drivs ett servicehus för äldre av ett äldrekooperativ.

Hudiksvall känner tveksamhet till att införa LOV och slutligt ställningstagande kommer att fattas tidigast sommaren 2010. Inga verksamheter inom välfärdsområdena finns utlagda på entreprenad.

Inom de ”hårda verksamheterna”, teknik, gator, park m m har samtliga fem kommuner de flesta av dessa verksamheter utlagda på entreprenad.

Kommunal har som facklig organisation fokus på att det är schyssta anställningsvillkor för den anställde och inte på vem som är utförare, privat eller offentlig. Kommunal i Gävleborg känner viss tveksamhet till om de små företagen kan leva upp till bra anställningsvillkor. D v s i jämförelse med större vårdföretag. Erfarenheten från entreprenadsättning i övrigt är goda från de större företagen inom vård och omsorg, exempelvis från Gävle.

SKTF lyfter också fram vikten av ”schyssta” anställningsvillkor samt är tydlig i att organisationen är positiv till LOV. Enligt SKTF krävs det dessutom ett vinsttänkande i verksamheten och detta gäller oavsett om den är privat eller offentlig. Motivet är

att det är en förutsättning enligt SKTF för att långsiktigt klara finansieringen av välfärden.

SPF som pensionärsorganisation och kundgrupp är positiv till LOV. SPF anser vidare att LOV både ger pensionärerna möjlighet till valfrihet och bör dessutom sporra personalen i de kommunala verksamheterna.

3:5 Generella reflektioner

Efter att ha genomfört intervjuerna, sammanfattat och dragit slutsatser så återstår några avslutande reflektioner från min sida.

A. Har LOV någon betydelse för regional tillväxt i Dalarna och Gävleborg ?

Region Dalarnas ordförande liksom Regionstyrelsens ordförande i Gävleborg ser ingen anledning att regionerna ska agera för att stimulera och underlätta för kommunerna att införa LOV. Båda hänvisar till att det inte ingår i det regionala uppdraget från medlemmarna.

Både Dalarnas och Gävleborgs län är hårt drabbade regioner med hög arbetslöshet. Regeringen framhåller i propositionen om LOV, i den del som avser företagande; ”så kommer små företag och i synnerhet kvinnors företagande att lyftas fram”. Borde inte LOV i större utsträckning betraktas som en intressant och spännande möjlighet till ökad tillväxt samt lokal och regional utveckling ?

B. Betyder ”politisk färg” något särskilt vid införande av LOV respektive entreprenadsättning?

Självklart så har ideologi och ”partifärg” betydelse vid politiska beslut. Den genomförda inventeringen visar genom intervjuerna tendenser, men inte någon enhetlig inriktning, åtminstone inte avseende ”vänster – höger skalan”.

Större kommuner har betydligt större erfarenhet och en mer välvillig inställning till entreprenadsättning av verksamheter, både inom välfärdsområden respektive övriga verksamheter. Det gäller oavsett politisk majoritet. Små kommuner har generellt lägre kompetens, erfarenhet och vilja till entreprenadsättning.

Vid intervjuerna har det framkommit en viss oro från kommunala företrädare, om medborgarna verkligen önskar sig att entreprenadsättning genomförs inom främst välfärdsområdena. Region Dalarnas ordförande sa bl a följande; ”Det finns önskemål om stort politiskt inflytande i äldreomsorg och barn och utbildning, vilket inte råder i övriga hårda/tekniska verksamheter”. Det känns som den uppfattningen är representativ för flera av de tillfrågande kommunstyrelseordföranden också, oavsett partifärg.

Kapitel 4

Fakta om Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Fritt val inom äldre- och handikappomsorg

Riksdagen har beslutat enligt regeringens förslag om en ny lag om valfrihetssystem. Lagen syftar till att tydliggöra rättsläget och underlätta för kommuner och landsting som vill öka valfriheten inom sina verksamheter. Den nya lagen gäller från den 1 januari 2009.

Den nya lagen, lagen om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Valfrihetssystem enligt den nya lagen är ett alternativ till upphandling enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Den kan tillämpas på bland annat omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster.

En upphandlande myndighet som vill tillämpa lagen måste annonsera löpande i en nationell databas för valfrihetssystem. Såväl privata företag som ideella organisationer kan ansöka om att bli godkända som leverantörer. Kommuner och landsting ges möjlighet att genom avtal reglera förutsättningarna för valfrihetssystemet. Alla leverantörer som ansökt om att få vara med i ett valfrihetssystem och som uppfyller de fastställda kraven godkänns varefter kontrakt tecknas. Den nya lagen bygger på att det inte är någon priskonkurrens mellan leverantörerna. Den enskilde ges istället möjlighet att välja den leverantör som han eller hon uppfattar tillhandahåller den bästa kvaliteten.

Enligt den nya lagen ansvarar kommunen eller landstinget för att brukaren eller patienten får fullödlig information om samtliga leverantörer som man kan välja emellan. För personer som inte väljer ska det finnas ett ickevalsalternativ. Förfördelade leverantörer ges en möjlighet till rättelse.

När den nya lagen införs görs också en del följdförändringar

i socialtjänstlagen, sekretesslagen och lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

Stimulansmedel till kommunerna

Regeringen vill underlätta för övergången till ett system med ökad valfrihet och mångfald inom äldre- och handikappomsorgen och beslutade i april 2008 att fördela 280 miljoner kronor i bidrag för att kommunerna ska kunna förbereda sig på valfrihetssystem. Stimulansmedlen ska användas till konkreta åtgärder för att förbereda genomförandet i kommunerna.

Råd och stöd till kommuner vid införande av valfrihetssystem
Regeringen har beslutat att 5 miljoner ska satsas för att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska kunna stödja de kommuner som överväger eller har beslutat införa valfrihetssystem inom äldre eller handikappomsorgen. SKL ska under perioden september 2008 till och med december 2010 erbjuda kommunerna olika former av råd och stöd kring de frågor som kan uppkomma vid förberedelse för och införande av valfrihetssystem.

Nationell databas för annonsering av valfrihetssystem
Kammarkollegiet får regeringens uppdrag att upprätta och ansvara för driften av en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem inom hälso- och sjukvården samt socialtjänster. För upprättande och drift av databasen till och med december 2009 satsas 5 miljoner kronor. Enligt den lagstiftning som föreslås i lagrådsremissen Lag om valfrihetssystem ska myndigheter som avser upprätta eller väsentligt förändra valfrihetssystem inom ovan angivna områden annonsera i den nationella databasen. I databasen ska även förfrågningsunderlagen finnas tillgängliga.

Källa: Regeringens hemsida: www.regeringen.se

” Fritt val inom
äldre- och handi-
kappomsorg

Kapitel 5:1 Falun

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Mikael Rosen, ks ordf / kommunalråd
Dan Westerberg, ks 1:e vice ordf/ kommunalråd
Catharina Hjortzberg-Nordlund, ordförande i
omvårdnadsnämnden

Datum och plats: 2009-12-14, Rådhuset i Falun

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV?

”Ja, principbeslut är fattat (alliansmajoritet) att införa LOV inom hela kommunen. En förstudie är genomförd där kommunen är indelad i områden, prissättningar är framtagna liksom kvalitetskrav finns. Senast genomfört är att ta fram förfrågningsunderlag som nu möjliggör att införa LOV med start under januari 2010. Det innebär att varje entreprenör som klarar de krav som ställs får möjlighet att bli vald av kunden / brukaren. Dvs för de personer som har kommunens biståndsbeslut. Det slutliga beslutet fattas den 16 december 2009”

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

”Hemtjänsten i Svartnäs har en privat företagare/ ett pensionat som svarar för matleveranserna”.

Barn och utbildning? (inkl ”peng”) Finns det friskolor?

”I Falun finns en stor grundskola sedan många år tillbaka, en gymnasie friskola finns också sedan närmare 10 år tillbaka i tiden samt ytterligare några.

Er inställning och varför?

”Vi är i grunden positiva men vi har inte sagt ja till alla. Från kommunens sida gör vi en prövning huruvida de är seriösa eller inte. Förfriskolor finns också. Föräldrakoperativ har funnits sedan 80 – talet. Beträffande barnomsorgspeng så håller vi på att införa det”.

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna?

”Vi tog beslut under 2007 om att konkurrensutsetta verksamheter inom social omsorg. Själva genomförandet efter upphandlingar påbörjades i maj 2008. Vi har så här långt tre äldreboenden, två gruppboenden (LSS) samt daglig verksamhet för handikappade utlagda på entreprenad. Carema och Tema Bo (utbrytare Attendo Care) är de större företag som både har vunnit anbud och som etablerat sig här i Falun. För de tre äldreboendena genomförde vi en sk kvalitetsupphandling. Priset var inte avgörande utan den det handlar om att leverera högre kvalitet. Det har redan gett effekter i den kom verksamheten. Nu får man pengar för det som åstadkommes (from 1/1 2010). Det innebär att alla platser är lika mycket värda, oavsett om verksamheten drivs av i egen regi eller av ett privat företag. Detta skapar effektivitet. Detta förändringsarbete innefattar såväl prissättning av egen regi verksamheten som konkurrensutsättning. För att praktiskt kunna genomföra detta har ett nytt styrsystem införts med balanserade styrkort som fungerar allt bättre. Som sagt var inte kriteriet billigare, utan bättre var utgångspunkten. Det är däremot mycket viktigt med en rejäl uppföljning. Länsstyrelsens och kommunens roll blir nu att vara granskare”.

Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”Vi i den politiska alliansmajoriteten är positiva och har gått från ord till handling”

4. Beskriv gärna lite mer om processen, upplägget vid genomförandet av LOV : en? Blir det krångligt för entreprenören?

”Risken finns givetvis att kriterierna/ kraven kommer att upplevas krångliga, men det är känsliga och viktiga frågor. Från kommunens sida måste vi säkerställa en väl fungerande hemtjänst”

5. Ert motiv för införande av LOV:en?

”Viktigt att få in konkurrens i det kommunala systemet, Vi ville också trimma vår egen regi verksamhet samt möjliggöra att kunderna själv får välja. Vi ser också möjligheten att gynna landsbygdens entreprenörer. Falu kommun har en stor landsbygd med många byar och småorter. LOV är också en möjlighet jämfört med LOU och är betydligt mindre krångligt och passar bra för småskalig verksamhet.

Sammantaget leder detta till en nyttig prövning och tryck på av den egna kommunala verksamheten. Kunderna måste alltid vara i personalens och verksamhetens fokus”.

6. Vad är den största ”nyttan/fördelen” med LOV?

”Den enskilde ska kunna välja själv. LOV gynnar det lokala företagandet. Kommunens egen verksamhet stimuleras också till ökad effektivitet samt också insikten att marknadsföra sin egen regi verksamhet till kunderna, i likhet med de privata utförarna”.

7. Kundnyttan? Hur påverkas de egna verksamheterna av LOV?

Se p 6. ”En fördel är att samtliga entreprenörer som uppfyller kriterierna, får ju agera. Kommunen behöver inte välja EN entreprenör. Brukarinflytande finns och förstärks nu i Falun”.

8. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV

”Det finns ett intresse ute i de olika kommunalerna bland entreprenörer för LOV. Det är också en process att få en omdaning av det lokala näringslivet avseende välfärdsområdena. Vi har också fått nationella privata vård- och omsorgs företag som Homemade, VH assistans mfl. LOV företagare på landsbygden kan säkert få positiva effekter på flera sätt för att hålla landsbygden levande.

Mikael Rosen.

Dan Westerberg.

Catharina Hjortzberg-Nordlund.

9. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

Nej

Kan jag få en förteckning över företagare inom LOV? resp. i förekommande fall, övriga konk.utsättning/alt.driftsformer?

A/ Lokala/regionala företag ?

Se p 8

B/ Nationella företag/koncerner som etablerat sig?

Se p 8

10. Goda exempel, som du/ni vill lyfta fram: företagare, personal, brukare, Gärna namn!

Intäktsfinansierad verksamhet ett nytänkande (Intervju: ordf Katarina. Jonas Hampus, sektionschef för kvalitetsenheten (verksamhetsutveckling mm) samt ordföranden i omvårdnadsnämnden Catharina Hjortzberg-Nordlund.

11. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera

”LOU är i vissa fall svårhanterlig. Samtidigt håller den ett bra tryck på den offentlig sektorn. Många småföretag blir ibland utslagna i ex livsmedelsupphandlingarna via LOU:n. I stora kommuner är det mindre känsligt. Det är mycket viktigt hur man lägger upp ett förfrågningsunderlag för att gynna småföretag. I LOV kan ett företag anpassa verksamheten kontinuerligt och kan därmed växa försiktigt efter behov”

12. År 2010 är valår. Som ks ordförande, Mikael, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare.

Motivera svaret: ”Vi måste utvärdera våra satsningar, men vi tror på fortsatt uläggning av kommunal verksamhet. Kosten/livsmedelshantering är ett bland flera framtidsområden för konkurrensutsättning”

Viktigt att få in konkurrens i det kommunala systemet. Vi ville också trimma vår egen regi verksamhet samt möjliggöra att kunderna själv får välja.

Kapitel 5:2 Borlänge

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Nils Persson, ks ordf / kommunalråd, Borlänge kommun

Datum och plats: 2009-12- 22 dec, Stadshuset i Borlänge

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV? Om Nej. Kommer ni att införa LOV senare?

”Nej. Vi har tagit beslut om att inte införa LOV.

Vi sökte pengar från staten och förvaltningen gjorde en förstudie. Med detta resultat som grund beslutade vi inom majoriteten att vi inte ska införa LOV. Det är en politisk bedömning från vår sida. Förstudien har varit bra eftersom den kommer till nytta inom egen regi verksamheten. Vi har erfarenhet sedan tidigare av prissättning genom beställar/utförarmodellen som vi haft i kommunen. Men förstudien och utredningen om LOV gav oss nya perspektiv”.

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten? ”Ingenting inom den mjuka sektorn”

”Inom äldreomsorgen inom ramen för egen regiverksamheten så är vi på gång med att starta upp intrapenader. Vi har prövat på demensboenden samt också på gång inom ett stort äldreboende med knappt 100 boende. Intraprenaden motsvarar samma ersättning som vanlig egenregi men drivs av personalen själva och får prioritera själva inom vissa givna förutsättningar med ansvar och befogenheter (får exempelvis inte säga upp personal). Detta motsvarar en del av en större resultatenheter. I de flesta fall liktydigt med ”arbetsplatsen”. Vår erfarenhet efter ett år goda även om vi ännu inte har hunnit göra utvärderingen. LSS verksamhet kommer under 2010 att läggas som intraprenad”.

Barn och utbildning – Finns det friskolor?

”Det finns en kristen grundfriskola och en gymn.friskola (inriktning, studieförber.linjer)

Fler friskolor är på väg. Vår grundinställning till friskolorna är negativ, men vi har i praktiken ett bra samarbete med dem. .

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna?

”Inom den ”hårda sidan” så upphandlar vi gm Borlänge Energi, allt som går, dvs drift av gator,vägar, vatten och avlopp samt park. Kommunen har bara en mindre serviceenhet som svarar för vissa underhållsjobb. På motsvarande sätt sker upphandling av tjänster också inom allmännyttan

Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”Nej, pga politiska skäl lägger vi inte ut dessa verksamheter (välfärdsområdena). Beträffande vård, skola omsorg är vi i direkt kontakt med kommunedborgarna och där vill vi sköta verksamheten själva i egen regi. Det blir bara en fördyrande konkurrens för vi behöver ändå ha en kontrollerande funktion. Däremot de verksamheter som har ”indirekt” kontakt med kommuninnevånarna, dvs de ”hårda” områdena, de upphandlar vi. Exempelvis så om ett företag går i konkurs, så att ex gräsklippning uteblir är ingen större katastrof. Däremot inom vård och omsorg har kommunen ett direkt ansvar för enskilda människors vård och omsorg.”

4. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV företagande resp i övrigt föra en dialog med näringslivet ant konkurrensutsättning?

”Den senaste upphandlingen gjorde att ett antal idrottsföreningar föll bort, som idag har gjort uppgifter avseende parkskötsen, nu blev det i stället ett Gävle företag, som i sin tur visserligen har anlitat ett Borlänge företag.

Vi ser det som en nackdel att entreprenörer inte tar över personal vid övertagande.

Vi har i Borlänge etablerat ett eget distributionssystem för livsmedel till våra egna anläggningar. Vi delar nu upp produkter respektive transporter. Nu kan vi handla upp lokalodlat till skol- respektive omsorgsköken. Vi har inriktningen att stödja det lokala näringslivet. Vi har i Borlänge förnärvarande ett samarbete med Säter, Gagnef och Smedjebacken. Falun och Ludvika är på väg in. Sandviken är också intresserad. Själva transportererna inklusive distributionscentralen är upphandlad.

5. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

”Nej det finns ingen sådan policy. Vi är däremot frikostig med tjänstledigheter för anställda som vill pröva annan anställning eller företagande.

6. Kan jag få en förteckning över företagare inom LOV? resp. i förekommande fall, övriga konk.utsättning/alt. driftsformer?

B/ Nationella företag/koncerner som etablerat sig? Nej.

7. Goda exempel, som du/ni vill lyfta fram: företagare, personal, brukare, Gärna namn!!

8. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang

LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera: ”Jag tycker att vi som beställare/ upphandlare skall kunna få prioritera lokalt näringsliv. Den delen är en svaghet i LOU. Storleken är ibland ett problem, eftersom lokala företagare inte har det breda sortiment som ofta krävs. De klarar inte heller av att leverera det breda sortimentet”.

9. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av

Nils Persson.

**kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena”
är år 2014, dvs om fem år, utlagda på privata utförare.**

Motivera svaret: ”Inte påtagligt. Vi kommer att öka antalet intraprenader och självstyrande arbetsplatser samt startar gärna en kommunal friskola. Det ligger med i styrdokumenterna framåt”.

”Jag vill också som ett bra exempel från Borlänge lyfta fram Borlänge Energi, som har som målsättning att ligga bland de 30 energibolag i landet med de lägsta taxorna. Just nu ligger vi på 7:e plats (bäst=lägst listan).

Vi sökte pengar från staten och förvaltningen gjorde en förstudie. Med detta resultat som grund beslutade vi inom majoriteten att vi inte ska införa LOV.

Kapitel 5:3 Leksand

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Ulrika Liljeberg, ks ordf, Leksands kommun.
Datum och plats: 1 december, Plats: Kommunhuset
(Stationshuset) i Leksand

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV?

”Ja, samarbete med Rättvik har en förstudie med gemensam projektledare genomförts. Kommunfullmäktige i Leksands principbeslutet togs 2009-11-30”.

Inom både hemtjänst och särskilda boenden?

”Inom hemtjänsten”

Om JA, From med när samt omfattning?

”Genomförandeplan finns. Igångsättning under våren 2010. Införs i hela kommun/erna”

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

”Nej. Men jag vill undersöka möjligheten och gärna börja med ett särskilt boende i alt driftform. Barn och utbildning ? Finns det friskolor? Er inställning och varför? Friskola 1 – 9 och friskolor i alternativa former finns. Vi är positiva till alternativ”.

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna?

Nej.

3B. Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”Generellt är kommunens och min roll som kommunstyrelsens ordförande att ansvara för finansiering och kvalitetssäkring. Vem/vilka som är utförare är mindre viktigt. Det går alldeles utmärkt att konkurrensutsetta fler delar av den kommunala verksamheten. Jag vill införa en ”utmaningsrätt” gentemot kommunerna. Företagen i Leksand bryr sig väldigt lite, d v s efterfrågar inte konkurrensutsättning av kommunal verksamhet på entreprenad inom välfärdsområdena. Här i Leksand har vi missbruksvård både i egen regi och på entreprenad. Kommuner har under många år köpt tjänster av privata företag för tvångsvård av barn och missbrukare utan någon ideologisk debatt. Däremot så blir det debatt när relativt friska pensionärer fritt ska välja vem som ska utföra hemtjänsten i deras eget hem. Jag har svårt att se konsekvensen”

4. Beskriv gärna lite mer om processen, upplägget vid genomförandet av LOV : en? Erfarenheter? Hur har ni ”tänkt” (och varför) vid genomförandet av LOVen? Blir det krångligt för entreprenören?

Finns att läsa i förstudien. Ambitionen är att det ska vara ett så bra underlag som möjligt för såväl entreprenören, kunden/brukaren som för kommunen.

5. Ert motiv för införande av LOV:en?

Ökad valfrihet för den enskilde, kvalitet i fokus och inte pris, kvalitetsökning i den egna verksamhet.

6. Kundnyttan? Hur påverkas de egna verksamheterna av LOV? Kvalitetshöjning i den egna verksamheten, effektivitet

7. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV? Ännu mer differentiering av näringslivet och tjänstesektorn och särskilt avseende service och kvalitet. Jag hoppas också att vi som köpare blir skarpere i kravställning / beställning

8. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV företagande resp i övrigt föra en dialog med näringslivet ant konkurrensutsättning?

”Infoträffar har genomförts till företagare och allmänhet. Vi kommer att fortsätta med fler sådana”

9. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex? Inte än

10. Lokala/regionala företag ? / Nationella företag/koncerner som etablerat sig? Nej

11. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera)

”Det behövs inte nya lagar för att kunna göra förändringar. LOV är genialisk med valet hos den enskilde. Jag är i stort positiv till LOU”

12. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare.?

”Jag vill i stor utsträckning konkurrensutsetta den kommunala verksamheten, d v s utmana egen regin. Om/när det visar sig att egen regiverksamheten är bättre och billigare, skall den få fortsätta driva verksamheten.. Den som gör det billigast till samma eller bättre kvalitet, kommunen eller ett privat företag ska få utföra verksamheten. Motsvarande sätt ska gälla för LOV. Jag vill spetsa egenregi verksamheten samt avgränsa det kommunala åttagandet. Dessutom vill jag prioritera infrastruktur. Kommunpolitikerns roll på 2010 talet blir att prioritera och defeniera roller, d v s kommunens roll generellt samt att kommunen måste bli skickliga beställare. Det ställer stora krav på kommunen att upphandla tjänster då det kan bli suboptimeringar mellan utförande företag och egen regiverksamhet. Man måste väga in fördelarna med att ha utförare av tjänster i egen regi avseende gemensam värdegrund och samordning. Men att en balans mellan trygghet och konkurrens är det bästa. Jag hoppas också att LOV vidareutvecklas för att ännu mer kunna tänka och göra nytt, se nya möjligheter och nya lösningar”

Kapitel 5:4 Rättvik

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju: Jonny Jones, ks ordf / kommunalråd och Anette Riesbeck, ks 1:e vice ordf/ kommunalråd, Rättviks kommun.

Datum och tid: 2009-12-10, Rådhuset i Rättvik

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV?

Vi är på väg. Projekt tillsammans med Leksand. Igångsättning under 2010. En förstudie har genomförts under 2009 och nu förbereds för praktiskt genomförande av hemtjänst. Omfattningen är hela kommunen/erna. Utöver särskilda projektledare (för båda kommunerna) så jobbar även Landsbygdsutvecklare med detta. Målet är att inspirera små entreprenörer i glesbygd. (ex Bingsjö) Gemensam biståndsbedömning införs också för Leksand o Rättvik. (Proj.ledare: Ramon Peres), Soc chefen Lena Forsell)

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

Rehabilitering (Koppjerk heter företaget) Landstinget o Rättviks kommun i samverkan.. Hälsocenter o rehb. Upphandling Kooperativ, 13 st (fd landstings o kommunanst .

Barn och utbildning? (inkl "peng") Finns det friskolor? Er inställning och varför?

Medborgarna nöjda med kommunens, inga förfrågningar från företagare. Bra resultat i elevernas resultat. I övrigt ingenting

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna? Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

Städning i kommunens administrativa byggnader läggs ut på entreprenad. Upphandling pågår just nu. Föreningsdrift av fritidsanläggningar. Slalombacken drivs på entreprenad av ett privatbolag (skidbacken ägs av kommunen). Simhallen drivs också av ett privat företag.

4. Beskriv gärna lite mer om processen, upplägget vid genomförandet av LOV : en? Erfarenheter? Hur har ni "tänkt" (och varför) vid genomförandet av LOVen? Bli det krångligt för entreprenören?

Se förstudien.

5. Ert motiv för införande av LOV:en? Kundnytta? Egen regiverksamhet?

Ökad valfrihet, valmöjlighet för medborgaren, de extra tjänster som kommer att komma medborgarna till del gm tilläggstjänster. Effektivitet ger pengar till välfärd. Ger också stimulans till vår egen regiverksamhet. Jämförelser även med samverkande kommun, Leksand ger också en positiv press på den egna organisationen

6. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV se svar ovan

7. Hur många nya företag / are har tillkommit med LOV? Ännu inga, men det blir intressant att följa den utvecklingen

8. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV företagande resp i övrigt föra en dialog med näringslivet ant konkurrensutsättning?

Informationsmöten har genomförts för företagare och allmänhet. Vi kommer att fortsätta med sådana.

9. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

Inte ännu.. Konkurrensutsettningsprogram finns men har ännu ej genomförts i praktiken. Dvs före LOV.

10. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang

LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera) Känns ibland som LOU missgynnar småföretagsamheten. En översyn av LOU:n är önskvärd för att ge bättre möjlighet till anpassning till lokala förhållanden. Det är viktigt att vi har en lagstiftning som man försöker följa, i stället för att försöka kringgå den. Som lätt kan bli fallet med nuvarande LOU:

11. År 2010 är valår. Som kommunalråd, vad är din/ era ambitioner och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de "särskilda områdena" är år 2014, dvs om fem år, utlagda på privata utförare. Motivera svaret:

Långsam takt, pröva oss fram, skulle vara negativt att gå för hårt fram. Rättvik har många små entreprenörer, så det finns förutsättningar till småskalighet och bredd. Folk är nöjda med kommunens service och omsorg. Jag / vi skulle vilja pröva att konkurrensutsetta inom äldreomsorgen. Inte inom skolan där den kommunala skolan har ett mycket gott rykte hos medborgarna. Inom hemsjukvården tror vi att en entreprenörssättning kommer. LOV känns som ett bra startskott och har ett tydligt medborgar/kundfokus. Grönyteskötsel mm ligger på tur hos oss för entreprenadsättning.

Kapitel 5:5 Mora

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Peter Helander, kommunstyrelsens ordförande/
kommunalsråd i Mora

Datum: 2010-01-17

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV? Om JA, From med när?, omfattning, hela kommunen. Om Nej. Kommer ni att införa LOV? När?

”Mora har inte infört LOV. Vi har tidigare sagt att Mora avvaktar den utredning som Rättvik/Leksand fick pengar att göra. Vi kommer att införa LOV om det är till gagn för Moraborna. Vi är på gång att fatta beslut om hur vårt nästa steg skall se ut”

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

”Inom socialtjänsten har vi äldreboenden på entreprenad”

3. Barn och utbildning? Finns det friskolor? Er inställning och varför?

”Vi har inga friskolor men sedan länge ett flertal föräldradrivna friskolor.

4. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna?

”Vi var länge den kommun i Dalarna som hade mest med verksamheter utlagd på entreprenad. Jag har dock inte koll på hur dagläget ser ut”

Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”Även om våra kommunala bolag sköter mycket av det kommunala ansvaret så handlar de i sin tur upp det mesta av privata entreprenörer” ” Det stora problemet för landsortskommuner är att det inte finns underlag för att skapa en bra konkurrens. Hur ser man till att brukarna i en liten by kan få välja mellan olika leverantörer av hemtjänst. Kommer något företag att vilja ta på sig att sköta enstaka hemtjänstupdrag i olika byar. Om två personer väljer kommunal hemtjänst vad kommer då att hända med kommunens kostnad? Kommer LOV enbart att fungera i tätorter? För landsortskommuner som har fullt upp med att kunna leverera det kommunala välfärdsuppdraget kanske inte LOV är räddningen? Att lägga ut ett område/by på entreprenad skulle vara en möjlighet men det blir ingen valfrihet”

5. Beskriv gärna lite mer om processen, upplägget vid genomförandet av LOV : en? Erfarenheter? Hur har ni ”tänkt” (och varför) vid genomförandet av LOVen?

”Vi har inte fastslagit den fortsatta processen”

6. Ert motiv för införande av LOV:en?

”Valfrihet och makt för brukaren är en självklar rättighet”

7. Vad är den största ”nyttan/fördelen” med LOV?

”Det skapar en möjlighet för brukaren att kunna köpa ytterligare tilläggstjänster vilket i sin tur skapar fler jobb”

8. Kundnyttan? Hur påverkas de egna verksamheterna av LOV?

”Effektiviteten kan påverkas om det blir glest mellan brukarna. Kostnaderna ökar vilket innebär att annan kommunal verksamhet prioriteras bort, kvaliteten sänks eller skatten höjs”

9. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV

”Konkurrensutsättning av kommunal verksamhet skapar bra jämförelser mellan offentlig och privat verksamhet”

10. Hur många nya företag / are har tillkommit med LOV?

”Inga än”

11. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV företagande resp i övrigt föra en dialog med näringslivet ant konkurrensutsättning ?

”Inte än”

12. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

”Ja! Vi har försökt att få anställda att ta över äldreboendet och hemtjänsten i Venjan, utan positiv respons”

13. Har kommunen infört konk.utsättning/alt.driftsformer i övrigt inom några områden, värt att nämna?

”Gullogården (personaldrivet). Gullogården ligger i Siknäs ca 43 km från Mora centrum. Gullogården är ett äldreboende med 8 lägenheter i olika storlekar som alla är placerade i markplan. Huset ligger nära skog och grönområden intill Gävundasjön. För ytterligare information, enhetschefen 0250-66 30 87

14. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar

”Bra men det är svårare att få till valfrihet i glesbygd jämfört med Östermalm”

15. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare.

”Så stor del som möjligt. Möjligheterna för en landsortskommun att kunna erbjuda alternativ är svårare än i storstäder. Det ska bli spännande att se vilka privata utförare som kan tänka sig att etablera sig parallellt med kommunen i glesbygd. För att det ska bli möjligt måste vi kanske gå vägen via att först låta ett företag ta över ett äldreboende och komplettera detta med hemtjänst i närområdet. Det alternativ jag tror mest på för oss i Mora är att lägga ut hela områden/byar på entreprenad. Då tror jag att vi kan få både lokala personalgrupperingar och företag att bli intresserade. Detta alternativ innebär dock ingen valfrihet för

brukaren. Under mina fyra år som kommunstyrelsens ordförande har jag inte en enda gång blivit uppvaktad av personal eller kommunmedborgare som vill ta över kommunal verksamhet vilket jag tycker är synd. Kommunen har ett arbete framför sig

när det gäller att motivera våra anställda och medborgare till att våga ta steget att bli egna företagare. Personalen på en av våra skolor hade långt framgångna planer på en intraprenad men orkade inte ända fram”

Kapitel 6:1 Gävle

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Carina Blank, ks ordf / kommunalråd, Gävle kommun, Vivianne Sundqvist, Ordf i Omvårdnadsnämnden

Datum och plats: 2009-12-28, Stadshuset i Gävle

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV? / Kommer LOV att införas?

”Nej något beslut om att införa LOV har inte fattats” Däremot har kommunen via omsorgsnämnden ansökt om 2 miljoner kronor från staten för att genomföra en förstudie/utredning. En handläggare finns utsedd. Beslutsunderlaget ska vara klart senast den 30 juni 2010. Det är inte möjligt idag att säga var det politiska beslutet landar. Det finns olika ingångsvärden avseende politiken”.

”Det finns många frågetecken om hur LOV ska se ut, innehållsmässigt. En fråga är hur äldreomsorgen ska läggas upp, med utgångspunkt från hur vi jobbar idag. Kommunens egenregi (hemtjänsten) har 1600 brukare/pensionärer och en viktig fråga är också hur brukarna förbereds för kundval. Vi är ängsliga för att LOV ska bli kostnadsdrivande inte minst med tanke på det stora ansvaret som kommer att åvila småföretagare. Vi tycker en uppenbar brist i LOV:en är att kommunen inte får erbjuda tilläggstjänster. (CB): ”Vi ser det utifrån kundens situation. Vi har duktiga anställda som har etablerade relationer med hemtjänstkunderna. Vi har också funderat över om det skulle kunna bli så att anställda inom nuvarande hemtjänstgrupper med en grundanställning i kommunen skulle kunna bli egna företagare”. I Hamrånge bygd finns det öppenhet för nya lösningar. Det tar sin tid, men det finns intresse. I vårddyrket finns det långa traditioner att fixa allt och se kundens önskemål. Det finns givetvis politiska frågeställningar, men kundens önskemål är viktigare än att bara göra de här frågorna till ett politiskt / ideologiskt ställningskrig. Vi har också ett system här i Gävle där vi dels använder oss av kvalitetsdeklarationerna vid upphandling samt även gör kvalitetsrevisioner hos både entreprenörerna och hos egen regiverksamheterna.

Detta måste fortsätta även med LOV:en också. Revisionerna bygger på upphandlat respektive utfört resultat. Det skulle vara bra med en mångfald av lokala företagare. Det är viktigt att pensionären själv kan och har förmåga att välja själv. Idag finns det en begränsad valmöjlighet. Införande av LOV kan ske under 2011, om det finns politisk majoritet för detta”.

2. Har ni (kommunen) infört några andra alternativa driftsformer inom socialtjänst / omsorger? ”

(VS) ”Entreprenader en intressant erfarenhet sedan 1997. Vi har som politiker bra erfarenheter av entreprenadsättning. Vi har tydliggjort kvalitetsdeklarationer vid behov av hjälp o stöd (hemma, särskilt boende/LSS) sedan 2003. De ekonomiska problemen som kommunen hade blev en bra start för ett nyttigt förändringsarbete. Vi utarbetade då kvalitetsdeklarationer i stället för omvårdnadsgarantier. Vi gav tydliga uppdrag även till personalen som numera är trygg vid införandet av nya omsorgsformer. Entreprenörerna ”gör samma sak, på samma sätt som kommunen” Vi hade en förhoppning när vi började entreprenadsätta omsorgsverksamhet att få variationer och mervärden, men det har vi inte sett så mycket av. En entreprenör

inför nu aktivitetsombud, för kunna göra det lilla extra för brukarna. Carema anställer ungdomar som får göra extra insatser på boenden. Det är i varje fall några exempel på mervärden som entreprenörer bidrar med. Vi satsar själva mycket i egen regi verksamheten på kvalitetsarbete utifrån en nationell metod, ”kompetensstegen”. Det innebär ett utvecklingsarbete för våra 3000 anställda. Det finns utvecklingsledare på varje enhet. Resultat har blivit en större öppenhet att tänka nytt. Vi har också tagit vara på erfarenheter från olika kundvalsmodeller. Ett exempel som vi studerat är Mora, där du väljer utifrån innehållet/kvaliteten i omsorgen. Våra erfarenheter av entreprenader är att förfrågningsunderlagen generellt måste tillföras mer innehåll/kvalitet. Kommunen måste tillförsäkra kvalitet och följa upp och utvärdera vad vi får för skattepengarna. Vi anser också att det finns en risk med att under många år ha en verksamhet ute på entreprenad. Det kan leda till att det blir ett ”privat monopol”, som kan driva upp kostnaderna. Vi har haft nytta av våra entreprenörer men entreprenörerna kan med tiden bli för dominanta. Gävle kommun gör pris(kostnads) jämförelser med andra kommungrupper. Just det är viktigt att göra för att säkerställa att vi ligger rätt. Kundval inom hemtjänsten som företeelse ser vi som en positiv utveckling av nuvarande entreprenader. Vi klarar däremot inte att erbjuda kundval fullt ut på våra särskilda boenden. Vi har en stor öppenhet mellan kommunen och Carema mfl”.

3. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer Barn och utbildning, (inkl ”peng”)?

”Nej”

Finns det friskolor? Er inställning och varför?

”Det finns ganska många friskolor (grund, gymnasium samt förfriskolor). Eftersom elevunderlaget minskar har det uppstått en del problem med några friskolor. Kommunen fokuserar på bra verksamhet. Kommunen har inte ansvaret men tvingas betala. Jag tycker det är kännbart märkligt. Statens regelverk inte bra. Enligt min uppfattning så har små skolor har ofta problem med kvaliteten jämfört med större enheter. Det blir inte bättre resultat med en friskola.

4. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna? Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”Se svar enligt ovan” Vi har idag 450 hemtjänsttaganden på entreprenad /Andersberg mfl av totalt 1600 personer. Detta motsvarar 28%. Av de särskilda boendea, ligger 25 % på entreprenad.

5. Ert motiv för införande av LOV och andra kundvalsmodeller?

(CB) ”Individens eget val om vem ska hjälpa mig. Vi ska konkurrera med kvalitet. Vi ska från kommunens sida ha som grundinställning att vi inte ska konkurrera med varandra, utan att vi samarbetar med entreprenörerna. De resurser vi har ska användas på ”rätt” sätt. Kommunen har inte varit världsbäst, men har upparbetat kvalitet. Med samarbete menar jag: Även

entreprenörer ska upprätthålla en viss nivå på kvalitet. Exempelvis är det viktigt att företagen i likhet med kommunen har vettiga villkor för de anställda med avseende ex heltid/halvtiden. Pristrissning på lönesidan är inte heller lyckligt. Vi träffar otroligt många företagare. Små företagare tänker sällan strategiskt på exempelvis 5 års sikt, där är det viktigt med samarbete. Omvårdnad är komplext. Kommunen har en roll exempelvis för att arrangera gemensamma utbildningar. Ett gott exempel är: äldreomsorg för multisjuka; Carema, kommunen och Landstinget i samverkan som ger gemensam nytta”.

6. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV (CB)

”Vi har ett bra förhållande till näringslivet och företagen till kommunen. Jag tycker också att näringslivet har utvecklats. De flesta företagen tycker att kommunen är en bra partner. Ett gott exempel jag vill lyfta fram är att vi samarbetar med Open Care på tekniksidan”.

7. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

(VS) ”Vi har länge haft som ambition att få flera utförare/företagare bland våra egna anställda. Det har gått trögt. LOU: n ett hinder. LOV: en gör det till en möjlighet”

8. Kan jag få en förteckning över företagare inom LOV? resp. i förekommande fall, övriga konk.utsättning/alt. driftsformer?

B/ Nationella företag/koncerner som etablerat sig?
Carema, Förenade Care, mfl

9. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkurrensutsättning i

övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera

CB: ”Sjuktalet ökade en tid och kostnaderna ökade. Vi tog tag i den uppkomna situationen, exempelvis rätt till heltid. Grunden för det är också ett arbetsgivarperspektiv om man är på jobbet hela dagen. För den anställda är det viktigt att kunna leva på sin lön. Inom omvårdnadssektorn där anställda går på schema, är det viktigt att ingå i ett arbetslag, ger välbefinnande och resulterar i en god arbetsinsats. LOU:n borde vara flexiblere vid upphandling så att den typen av krav också kunde ställas. Likaså om kommunen har särskilda miljökrav på sin egen verksamhet, så borde LOU:n möjliggöra att motsvarande krav skulle kunna ställas på entreprenörer vid upphandling. Det är inte möjligt idag. LOU:n och LOV:n är inte tillfredställande avseende att säkerställa kvalitetsutveckling.

10. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare. Motivera svaret:

(CB):”Minskat skatteunderlag ser jag framför mig. Klarar vi av att upprätthålla kvaliteten kommer jag att vara tillfreds med detta. Vi bör hitta en modell för att jobba med LOV i Gävle, som måste visa att kvaliteten kan säkerställas gentemot kund. Nackdelar: Blir det exempelvis tio företag inom ett område, kan kvaliteten ifrågasättas. Det här handlar dessutom om skattemedel och individer som oftast inte kan prata om sin situation själva. Eventuellt kan kanske personalgrupper kan starta företag. Vi måste kunna få en kvalitetssäkring hos LOV-företagen. Det får inte bara vara pris utan innehållet är mycket viktigt. På något sätt kommer vi nog att införa LOV. Kanske kan vi pröva LOV inom något område under mandatperioden”.

Kapitel 6:2 Ockelbo

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Magnus Jonsson, Ks ordförande och Anna Schönning, ordförande i omsorgsnämnden, Ockelbo kommun

Datum och plats: 8 december, Kommunkontoret, Ockelbo

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV?

Nej

Om JA, From med när?, omfattning, hela kommunen. Om Nej. Kommer ni att införa LOV? När?

Motivet till att inte införa kundvals-systemet LOV är av ideologiska skäl. Vi anser att kärnverksamheten ska ligga i kommunens regi.

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten? Barn och utbildning? Finns det friskolor? Er inställning och varför?

Förskola i föräldrakoperativ. Matlagningen i Åmot, drivs av en ekonomisk förening. Jägarbacken är ett servicehus/äldreomsorgen ett äldre-koperativ (byborna). Ingen barnomsorgspeng.

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna? Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

All yttre skötsel, park, snö, gator, vägar ligger på entreprenad till 100% (inga egna vaktm ex) (sker via upphandling). Erfarenheterna är så här långt övervägande positivt. Kompetens och maskinpark på entreprenad är till stor fördel för den "lilla" kommunen. Kompetensen i kommunen varit låg betr frågningsunderlag. Vi har nu blivit duktigare på detta vår egen förvaltningsorganisation i samarbete med Inköp Gävleborg. Vi har satsat mycket på samverkan med andra kommuner för att kunna erbjuda god kvalitet till rimliga kostnader. Exempelvis: IT plattformen, IT drift och löneadm., växelfunktion driftas av Gävle kommun. Ekon.systemet drift av Sandviken. Kommunförbundsamarbete: Räddn.tj (Gästrikland + Älvkarleby), Gästrike Vatten: drift och personal (dito exkl Sandviken), Gästrike Återvinnare (dito inkl S), Fjärrvärmebolag (Gävle, Älvkarleby, Ockelbo), driftas av Gävle Energi. Inköp Gävleborg.

7. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV.

Inköp Gävleborg ger tydliga spelregler i stället för som tidigare där det fanns risk för godtycklighet. Tydiga spelregler är också

bra för företagen. Beträffande närproducerade livsmedel så gör vi lokal upphandling ex kyckling, potatis, grönsaker. Detta gynnar det lokala näringslivet. Tidigare gömde vi oss i kommunen bakom regler och uttryck som citat "det går inte", men med ökad kompetens klarar vi av att ställa rätt krav och inte bara lägsta pris. I motsvarande grad så ställer det också krav på företagen. Vi ser att i praktiken så får våra lokala entreprenörer oftast anbuden när vi handlar upp varor och tjänster, vilket är gynnsamt för det lokala näringslivet. Vi blir också kostnadseffektiva genom upphandling, för att kunna prioritera kärnverksamheten dvs välfärdsområdena.

LASS 4 stora företag inom det området. Förmånliga regler inom LSS att tjäna pengar. Lokalt företag kör kommunens mattransporter på entreprenad. Föreningsdrift av det mesta bortsett från isbana och sport o simhall.=har varit ute på upphandling, men ingen företagare lade anbud. Gym ligger entreprenad. Ungdomsgård lades ut på räkning och det kom ett anbud, som var ABF.

11. A/ Lokala/regionala företag ?

LSS företag fn 4 ganska stora företag inom det området. Fd chef inom LSS har startat ett företag av dessa företag.

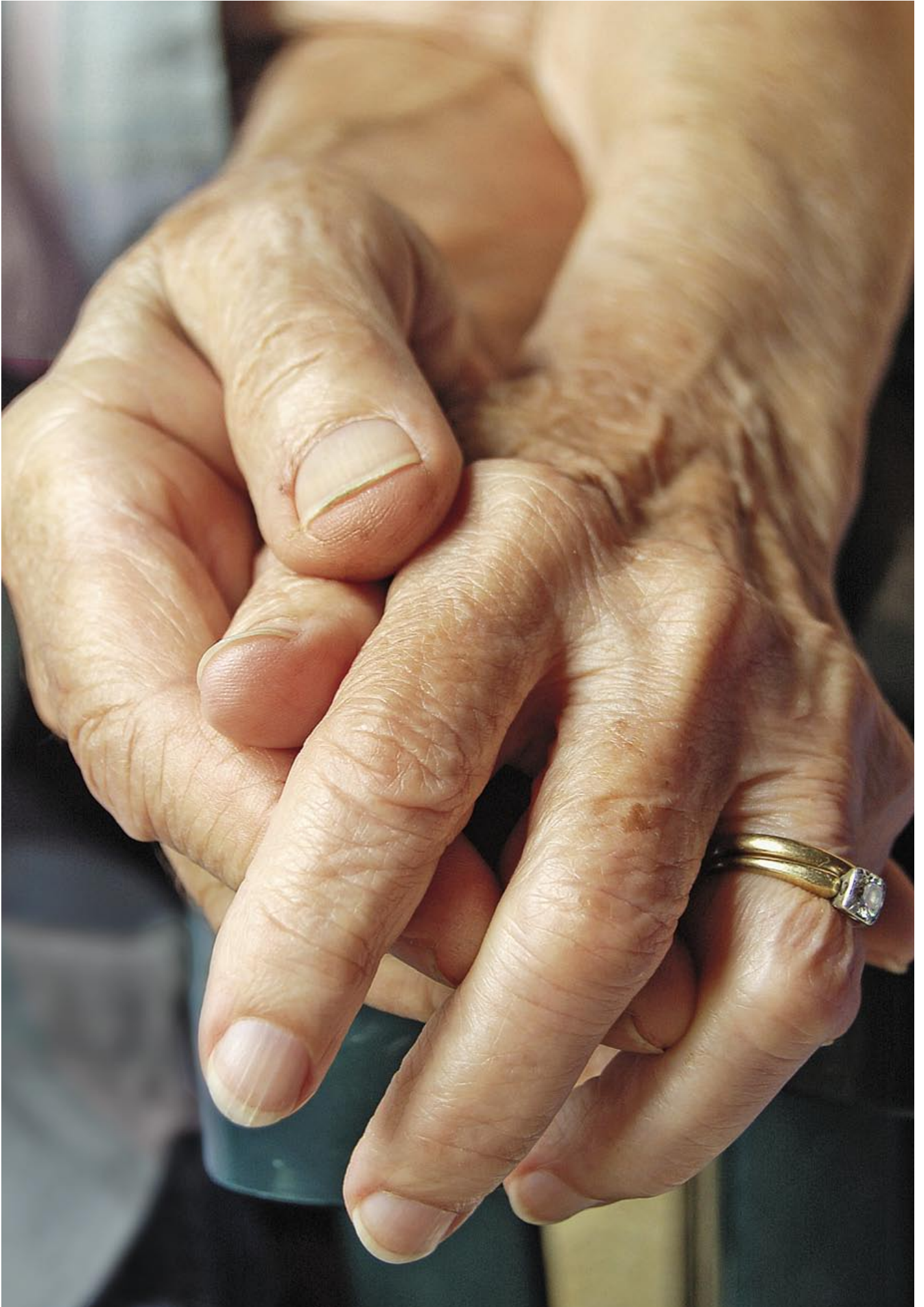
B/ Nationella företag/koncerner som etablerat sig?
Nej

12. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang

LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera: From 1/1 – 2010 ny lag om att kommuner / offentliga sektorn inte får driva verksamheter som konkurrerar med privata företag. Vi känner tillförsikt inför den lagstiftningen eftersom vi har renodlat verksamheten. Nu handlar det om vårt egen kompetens utveckling och kunskaper. Det är skattepengar vi ska förvalta.

13. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de "särskilda områdena" är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare. Motivera svaret:

Vi måste få loss pengar till kärnverksamheten, skola, barnomsorg, äldreomsorg det är viktigt inte minst för företagare vid etablering och boende vid inflyttning.

Kapitel 6:3 Söderhamn

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Eva Tjernström, Ks ordf / kommunalråd,
Söderhamns kommun,
Datum och plats: 2009-12-18, Rådhuset i Söderhamn

Frageställningar

1. Har kommunen infört LOV? Om JA, From med när?, omfattning, hela kommunen. Om Nej. Kommer ni att införa LOV? När?

”Ja vi har tagit principbeslut tidigare i kommunfullmäktige och vi kommer nu att införa LOV med start inom Hemtjänsten (avseende servicetjänster). Personlig omvårdnad och sjukvård kommer inte att ingå från start pga att där ställs krav på undersköterskekompetens. Steg 1: var en förstudie där prislister och förfrågningsunderlag framtagits och nu är vi snart framme vid Steg 2: Genomförandet. LOV:en införs i hela kommunen” ”Jag är stolt över mina/våra tjänstemän som haft en ambition att ta fram ett så bra och objektivt material som möjligt i arbetet med att ta fram beslutsunderlag för LOV:en”

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten? . Barn och utbildning? (inkl ”peng”) Finns det friskolor? Er inställning och varför?

”Personlig assistans/LSS har vi utlagt på entreprenad. Inget i övrigt inom socialtjänsten. Förnärvarande finns ingen friskola inom kommunen. Eventuellt kommer en under 2010. Vi har flera förskolor som drivs i alternativa former: kooperativ, föräldrar, personal oh föreningsdrift”

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna? Vad är din uppfattning om konkurrensutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

”I princip allt inom områdena, teknik, mark, fastighetskötsel samt hamnverksamheten är upphandlade och ligger ute på entreprenad.”

4. Beskriv gärna lite mer om processen, upplägget vid genomförandet av LOV : en? Erfarenheter? Hur har ni ”tänkt” (och varför) vid genomförandet av LOVen? Blir det krångligt för entreprenören?

”Vi har försökt att göra upplägget kostnadsneutralt för centralort respektive ute i någon by eller mindre ort. Med det menar jag att vår ambition har varit att göra systemet rättvist avseende ersättning till entreprenörerna. Mer information finns om detaljerna i tjänsteutlåtandet”

5. Ert motiv för införande av LOV:en?

”Vi tycker att individens valfrihet är viktig och också vår tilltro till det kommer att utveckla det lokala näringslivet. Vi ser detta som en start”

6. Vad är den största ”nyttan/fördelen” med LOV?

”Viktigast är att individen ska få välja själv och att få igång företagandet omkring det offentliga åtagandet. Det handlar

om individens rättigheter och möjligheter. Kommunens biståndsbedömning gör det lättare för vald utförare att tillgodose individens önskemål om tilläggsval. Människor kommer att vänja sig vid att välja”

7. Kundnyttan? Hur påverkas de egna verksamheterna av LOV?

”Personalen får koncentrera sig på vård och omsorg. Vi tror att många i Söderhamn kommer att välja privata entreprenörer. Färre kommunanställda blir givetvis också följden. LOV ger också personalen stimulans till att ge god service och omvårdnad”

Eva Tjernström.

8. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkurrensutsättning av kommunal verksamhet resp LOV?

”Jag tror att befintliga serviceföretag kommer att växa. Vi har erfarenhet sedan tidigare, exempelvis när vi lade ut grönyteskötseln på entreprenad, då växte ett sådant lokalt företag. Jag är ganska övertygad om att LOV kommer att leda till både nya företag och att befintliga växer och får en bredare bas att stå på”

9. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

”Vi har för några år sedan haft en starta egetkurs för anställda. Nu är dags att göra om det, dvs det känns mycket viktigt att stimulera våra egna anställda. Dessutom är det viktigt att de anställda får utbildning om att vara och vad som Krävs för att vara företagare”

10. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera:

”Vi behöver hjälp i kommunerna från centralt håll för att hitta bättre och klokare former för att kunna upphandla så att den offentliga upphandlingen stimuleras till att kunna gynna den lokala och regionala företagsamheten. Jag är rädd för att vi i Sverige övertolkar regelverket vilket kan missgynna svenska entreprenörer. Sedan behöver våra egna upphandlingsorganisationer tänka till. Inte minst behöver attityderna bearbetas och utvecklas. Det är viktigt att ta omtag nationellt och internationellt avseende exempelvis att miljöperspektivet måste kunna göras konkurrensneutralt. Finns det en politisk vilja i Sverige och Europa så går det alltid att genomföra förändringar”

11. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda

områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare. Motivera svaret:

”Vi har kommit längre och har ett antal nya och stabila företag inom service. Jag hoppas att vi har ett äldreboende som drivs privat eller i kooperativ. Positiv om vi har en

grundfriskola, för att därmed öka valfriheten. En viss konkurrens, att det finns människor som gör annorlunda är bra. Det tar också bort oro att se att der finns alternativa utförare som gör det bra”.

Vi har tagit principbeslut tidigare i kommunfullmäktige och vi kommer nu att införa LOV med start inom Hemtjänsten

Kapitel 6:4 Hudiksvall

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Sven-Åke Thoresen, ks ordförande /
kommunalråd, Hudiksvalls kommun.

Datum och plats: 2009-12-15, Kommunhuset, Guldsmeden i Hudiksvall

Frågeställningar

1. Har kommunen infört LOV, eller kommer att införa LOV?

”Nej, Vi sökte och fick pengar från staten till att utreda eventuellt införande av LOV. Omsorgsnämndens förvaltning har haft uppdraget att utreda förutsättningarna för att införa LOV. Tjänstemännen på förvaltningen föreslår införande av LOV i kommunen. Den politiska behandlingen kommer in senare. I politiken finns det olika uppfattningar om LOV och lagens syfte att öppna upp för privata utförare och det är för tidigt idag att säga vilket politiskt beslut som slutligen kommer att fattas i frågan. För egen del tycker jag det är viktigt att individen/brukaren ska kunna göra egna val inom den kommunala omsorgen. Jag tycker också att kvalitetsaspekterna inom kommunens omsorg om individen ska lyftas fram. Jag ser i första hand ett genomförande och utökning av personalkooperativ men också arbetsplatser/ enheter inom den kommunala verksamheten, med eget resultatansvar som en modell för detta. Ett bra exempel är ex Lyckbacken i Njutånger som är ett servicehus”.

”Vi har omsorgsgarantier redan idag. Eftersom vi menar allvar med att utöka service och kvalitet, så kommer det att ställa betydligt större krav på den egna verksamheten. LOV utredningen har gett oss nya intressanta perspektiv. Kvalitetskriterierna är mycket viktiga och likvärdiga krav måste kunna ställas, utifrån all offentligt skattefinansierad verksamhet. Jag kan inte acceptera ett vinstmaximerings system, som ofta råder i privata företag. Valfrihet ska vi genomföra, men det ska ske på vårt sätt, på ett kontrollerat sätt. En viktig del är att mycket bättre än som varit följa upp och utvärdera. Vi arbetar nu med detta nya synsätt inom hemtjänsten. Nästa steg blir inom de särskilda boendena. Den egna arbetstagaren kommer givetvis också att påverkas genom förändringsarbetet, men det är viktigt, för det är den enskilde brukaren som ska få valfrihet inom ramen för den kommunala omsorgen. Detta kommer att ställa mycket större krav på kompetens för de som ska jobba med den enskilde.

Jag tycker att det i LOV är för mycket fokus på valet av utförare. Det är inte det viktigaste, utan det viktigaste är att fokusera på behovet för den enskilde”.

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

Nej.

Barn och utbildning? (inkl ”peng”) Finns det friskolor? Er inställning och varför? ”

Ja vi har friskolor i Hudiksvall. För oss handlar det inte om att vara för eller emot friskolor. Det är viktigt att det är samma regler och samma fördelningsnycklar för kommundrivna respektive privata. Särskilt viktigt är att individens behov av utbildning kan tillgodoses. Behovsprövning måste göras före vinst. Obligatoriskt samråd borde ske mellan kommunen och de aktörer som söker beträffande fördelningsnycklar för resurser mm. Överprövning

skulle kunna ske av skolverket eller annan myndighet. I nuläget finns det såväl grundfriskolor som gymnasiefriskolor (Glada Hudikteatern). Nationella kvalitetskriterier ställer också krav på den egna verksamheten. Lantbruksskolor på väg att lägga ned, vilket sannolikt kommer att generera friskolor. I kommunen finns dessutom föräldrakooperativ inom barnomsorgen samt en frikyrklig förskola”

3. Konkurrensutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna?

”I kommunen har vi 80 – 85% av gatuunderhållet ute på entreprenad. Tidigare hade parkförvaltningen blomförsäljning mm till allmänheten. Detta har vi från politiken stoppat .

Kommunledningen och näringslivet har en bra samverkan. Vi har gemensamt skapat en bra modell för det som fungerar i praktiken. Vi har bildat en grupp för samverkan och näringslivsutveckling med sex (6) företagare och sex (6) politiker. Dessutom är en av företagen adjungerad till kommunstyrelsens utvecklingsutskott för att delta i diskussionerna om strategiska näringslivsfrågor. Känns väldigt positivt att kontinuerligt träffa ”riktiga” företagare, dvs inte regionchefer/ombudmän. Företagarna får kanalisera frågor från företagen, företagargorganisationerna och vi från kommunledningen kan i tidigt skede lyfta fram viktiga utvecklingsfrågor till diskussion. Syfte är att diskutera strategiska frågor, kompetensfrågor, marknadsföring av kommunen mm. Det här är en suveränt viktig mötesplats.

4. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV företagande resp i övrigt föra en dialog med näringslivet ant konkurrensutsättning

Nej

5. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

Arbetsplatser med resultatansvar och gärna i personalkooperativ.

6. Kan jag få en förteckning över företagare inom LOV? resp. i förekommande fall, övriga konk.utsättning/alt. driftsformer?

-

A/ Lokala/regionala företag ?

”Inom området personlig assistans/LSS finns det några företag och då i första hand större aktörer på den svenska marknaden. Exempelvis A-Assistan är stora här i Hudiksvall och har en bra verksamhet”

B/ Nationella företag/koncerner som etablerat sig?

Nej

7. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang

LOV resp konkurrensutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera ”Jag tycker att LOU:n måste förändras så att upphandling kan förändras genom att vid behov möjliggöra uppdelning, så att mindre företag kan delta. Mindre delar, längre

kontraktstid mm. Lagstiftningen i övrigt är utmärkt avseende att säkerställa rätt pris och därmed säkerställa att nyttjandet av skattemedel sker på ett effektivt sätt. Men själva regelverket för upphandling, i sig är för krångligt som gör att lokala företagare allt för ofta helt enkelt avstår från att lämna in anbud. Jag tycker det är viktigt att förenkla lagstiftningen i den delen som ger småföretagarna bättre praktiska möjligheter, utan att samtidigt tappa ”trycket” på vikten av konkurrens.

8. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkurrensutsättning, införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare. Motivera svaret:

”Jag /vi kommer inte att bedriva något planerat / medvetet arbete med att konkurrensutsetta den kommunala verksamheten,

men det förutsätter att egen regiverksamheten är duktiga. I annat fall kan det bli fråga om att lägga ut mer verksamhet på entreprenad och/eller lägga ut verksamheter på alternativa driftsformer. Ytterst ansvarar jag för att kommunen ska erbjuda god service och omsorg. Jag hoppas att kommunens egen regiverksamhet ska vara konkurrenskraftig, men det finns inget egenvärde, att det till varje pris ska vara offentligt driven verksamhet. Däremot att lägga ut verksamhet till privata utförare bara för sakens egen skull tror jag inte på. Det är också viktigt att det inte blir ideologiska blockeringar från något håll. Andra utförare i olika former har kommit för att stanna. Viktigt att fokusera på medborgarna/brukarna. Övergripande kommer det att bli en stor och viktig diskussion om kvalitet och kriterierna för kvalitet. Jag ser också ett annat globalt problem som handlar om att allt för många människor idag tycker inte att de kan påverka någonting alls i samhället, Människor som inte känner att de inte har någon ”röst” alls. Jag brukar kalla dem för ”den icke talande klassen” – detta måste vi göra någonting åt för att ändra på”.

” Jag tycker att det i LOV är för mycket fokus på valet av utförare. Det är inte det viktigaste, utan det viktigaste är att fokusera på behovet för den enskilde

Kapitel 6:5 Nordanstig

Intervju med företrädare för kommunen

Intervju med: Stig Eng, ks ordf/kommunalråd, Nordanstigs kommun

Datum och plats: 2009-12-15, Kommunhuset i Bergsjö

Frageställningar

1. Har kommunen infört LOV?

”Nej inte ännu. Men det politiska principbeslutet om att kommunen ska införa LOV är fattat av kommunfullmäktige. Pengar till förstudie söktes och beviljades från staten med 1,4 mils SEK. Med utgångspunkt från förstudien/utredningen håller nu den egna verksamheten i hemtjänsten på att prissättas (timpris). I övrigt pågår för full förberedelser för att införa LOV, så att alternativa utförare ska kunna erbjuda hemtjänst. Med stöd av förstudien finns nu en kalkyl på att kunna sänka kostnaderna redan i egen regi med 20%, (Biståndsbedömning) Vi beräknar att kunna införa LOV fullt ut from maj 2010”.

Om JA, From med när?, omfattning, hela kommunen.
”LOV ska gälla i hela kommunen och inom hemtjänsten”

2. Har ni (kommunen) infört andra alternativa driftsformer inom socialtjänsten?

Kf 091214 togs beslut om att upphandla personlig assistans / LSS. Inom äldreomsorgen så köper vi (avtal) fn 4 platser i det privata äldreboendet Katrinebergsgården i Mellanfjärden. Kontaktperson: Soc chef Mats Kollin. Karin Weiåker, 070-5665077.

Barn och utbildning? (inkl ”peng”) Finns det friskolor? Er inställning och varför?

”Vi/jag är positiv till alternativa driftsformer och friskolor. Konkurs är i grunden mycket positivt. Vi har för närvarande två grundfriskolor och en förfriskola i Nordanstig”.

3. Konkursutsättning / alt driftsformer, i övriga verksamheter, särskilt värt att nämna? Vad är din uppfattning om konkursutsättning av kommunal verksamhet generellt och specifikt inom socialtjänst och skola?

Bedriver samarbeten både inom Hälsingland/Gävleborg och utanför länet genom bl a gemensamt va bolag med Timrå och Sundsvall. Ingen egenregiverksamhet för gator och vägar, utan allt ligger utlagt till privata utförare avseende drift och underhåll för gator och vägar inom såväl tätorter som landsbygd. Samfällighetsföreningar sköter dessa åtaganden på uppdrag av kommunen, gäller även att själva avgöra fördelning (av kom bidrag) samt utförande. Föreningarna upphandlar sedan olika privata entreprenörer. Kontaktperson: kommunalråden Stig Eng och Sven – Åke Eriksson”

4. Ert motiv för införande av LOV:en?

”Valfrihet för den enskilde att själv bestämma är huvudmotivet. Det blir positiva effekter för egen regi verksamheten till följd av det utredningsarbete som nu genomförs och pågår till grund för införande av LOV. Det innebär en analys och en granskning av den egna verksamheten som gör att det blir en stimulans och prissättning på egen regiverksamheten. Det kommer att leda till ytterligare effektivisering”

5. Vad är den största ”nyttan/fördelen” med LOV?

”Om detta fungerar bra så blir det en fortsättning inom de särskilda boendena. Utöver LOV så planerar vi att upphandla andra delar av omsorgsverksamheten. Det blir också en kvalitetssäkring av den egna verksamheten”

6. Kundnyttan?

”God, den enskilde väljer själv utförare. Han/hon får säkert möjlighet att på egen bekostnad vid behov köpa tilläggstjänster, som kommunen inte kan/ska erbjuda”.

Hur påverkas de egna verksamheterna av LOV?

Se svar, fr 5

7. Har näringslivet på något sätt förändrats / kommer att förändras/påverkas, och i så fall hur, med konkursutsättning av kommunal verksamhet resp LOV.

”Vi är en småföretagarkommun och dessa möjligheter med LOV kommer säkert att ge flera småföretag möjlighet att utöka och bredda sin verksamhet med att utföra nya tjänster. Nyföretagande är också en möjlighet”

8. Har ni från kommunen på något sätt stimulerat företag och entreprenörer att satsa på LOV

”Vi kommer att stimulera våra företag när det nu det öppnas nya möjligheter för småföretag att utföra nya tjänster. I många små tätorter så ger det här stora fördelar med ett utökat företagande och fler entreprenörer. Har ni någon dialog med företagarna ang LOV / konkursutsättning? ”Annonsering i lokala media. Betr LOV så har informationsträffar hållits och kommer att genomföras för brukare/kunderna och till företagare och allmänhet”

9. Har ni uppmuntrat anställda i kommunen att våga starta eget ex?

”Ja absolut men det är en risk ur kommunperspektiv att vi tappar våra mest kreativa medarbetare”

10. Hur ser du på den lagstiftning som regeringen (och riksdagen) infört ang LOV resp konkursutsättning i övrigt? Bra, dåligt, behövs förändringar (motivera

LOV, är bra. Att bli egen företagare är i sig allt för krångligt fortfarande. Det borde finnas fortbildningspengar för entreprenörer. LOU är ibland för stelbent. Det är viktigt att vara en duktig och aktiv beställare. Kompetens är viktigt för att kunna ställa krav på närhet och tillgänglighet samt kunna genomföra delade upphandlingar, för att kunna möjliggöra för lokalt näringsliv att delta.

11. År 2010 är valår. Som ks ordförande, vad är din ambition och politiska vilja angående konkursutsättning,

Stig Eng.

införande av alternativa driftsformer för Din kommun, nästa mandatperiod, 2011 – 2014? Hur stor del av kommunens verksamhet, inom de ”särskilda områdena” är år 2014, dvs om fem år , utlagda på privata utförare.

Motivera svaret:

Vi kommer att jobba vidare med fler verksamheter för LOV (särskilda boenden) Äldreboenden mm kommer att läggas i alternativ drift.”

Valfrihet för den enskilde att själv bestämma är huvudmotivet. Det blir positiva effekter för egen regi verksamheten till följd av det utredningsarbete som nu genomförts och pågår till grund för införande av LOV.

Kapitel 7

Intervju med Region Dalarnas ordförande

Intervju med: Anders Ahlgren, ordförande i Region Dalarna.
Datum och plats: 1 dec 2009, Kommunkontoret i Djursås, Gagnef

Frågeställningar

1. Hur ser det ut i regionen, i kommunerna avseende införande, generellt av alternativa driftsformer och konkurrensutsättning, samt inom socialtjänsten (äldre- och handikappomsorg) och barn- och utbildningen?

”Landstinget och flera av våra kommuner är präglade av långt sammanhängande socialistiskt styre. Det finns av tradition ett motstånd mot privata utförare överhuvudtaget och då särskilt inom välfärdsområdena. Dock finns det några kommuner som nu går före i denna process. Falun är en sådan som gått före vad gäller konkurrensutsättning / privata utförare och då särskilt inom äldreomsorgen och avseende friskolor. (bla har Falun lättanvända mallar för upphandling och utvärdering), Mora har äldreomsorg ute på entreprenad. I Gagnef så finns alla gator, grönyteskötsel samt transporter ute på entreprenad. Lokala vägföreningar sköter allt vägunderhåll samt fritidsanläggningar sköts av föreningslivet. Fler sådana exempel finns”

2. LOV införandet i kommunerna, Din uppfattning om hur det har lyckats så här långt?

Går långsammare i de småkommunerna.

Har alla infört det?

Nej.

Hur ser Region Dalarna resp du själv som ordförande på dessa företagsfrämjande ”reformer” bla LOV?

”Jag är positiv till såväl LOV, som konkurrensutsättning för att öka valfriheten för medborgaren. Däremot är det viktigt att hitta småskaliga lösningar för konkurrensutsättning, inte minst i småkommuner känns det extra viktigt att tillsammans kommunen och näringslivet hitta samverkanslösningar växel, fastighetsskötsel, lokalvård, kost, bokföring etc”

3. Har Region Dalarna och/eller du som regionordförande tagit eller kommer att ta några särskilda initiativ för att stimulera kommunerna att satsa på LOV mm?

”Vi har valt att inte ”konkurrera” med SKL och övrig i regional samverkan som finns inom dessa områden. Bla samverkar Rättvik och Leksand om LOV och inom Falun/Borlänge-regionen finns en rad områden där samverkan både mellan kommunerna (Falun, Borlänge, Säter, Gagnef och Ludvika) och emellan Falun/Borlänge-regionen och näringslivet nu börjar ta fart. Däremot så är jag i min egenskap av ks ordf i Gagnef givetvis positiv till olika former av konkurrensutsättning, där så är lämpligt. Det finns ett önskemål om stort politiskt inflytande i äldreomsorg och barn- och utbildning, vilket inte råder i övriga ”hårda” verksamheter. Borlänge, Säter och Gagnef har gjort en gemensam upphandling av livsmedel till en gemensam central. Som liten odlare/småföretagare kan du lämna till centralen. Vi har exempel avseende elnät, där Rättvik, Leksand och Gagnef kommuner är delägare, tillsammans med privata aktieägare i ett gemensamt elbolag. Ett bolag som är noterat på ”Alternativa aktiemarknaden” ”:

4. Tror du LOV kommer att innebära något ”särskilt” för

brukarna/medborgare med beslut om ex hemtjänst? (kvaliteten för medborgarna)

”Valfrihet för den enskilde samt en möjlighet också för medborgaren (den som fått hemtjänstbeslut) att köpa tilläggstjänster som ex städning och fönstertvätt. Det ökar möjligheten till service för den enskilde”

Tror du LOV kan innebära stimulans även till den kommunala hemtjänsten / särskilda boendena att bli ännu bättre, dvs att konkurrensen om brukarna höjer kvaliteten?

”Kommunerna får tydliggjort vad som är strikta hemtjänst-tjänster och vilka åttaganden som kan listas som hushållsnära tjänster, och som ska utföras endast av entreprenörer. Det ger en tydlighet i den egna organisationen. Möjligheten att kunna göra jämförelser mellan olika utförare stimulerar alla till bättre insatser”

5. Hur har näringslivet förändras / kommer att förändras genom utökning Av konkurrensutsättning samt LOV?

”1. Ökad samverkan mellan kommunerna för att klara kostnader och servicen till medborgaren 2. Denna samverkan kan drivas av privata företag 3 Ex gemensam barnomsorgsköer, helt enkelt sudda ut kommungränser för att gynna företagare /anställning

LOV:n bör innebära byte av arbetskraft, minskar sårbarhet, ger flexibilitet”

6. Konkurrensutsättning / LOVs införande – vad innebär / kan det komma att innebära för Region Dalarnas utveckling?

”Dalarna behöver långt fler tjänsteföretag/are. Bör kunna ge en mer dynamisk arbetsmarknad och det blir lättare att rekrytera. Fler jobb från andra delar av landet. LOV kan med fördel ge fler småskaliga arbetstillfällen, som betyder en hel del särskilt för mindre orter”

7. Vad är din uppfattning om LOV reformen?

”Bra, eftersom den är inriktad på brukarinflytande och valfrihet för den enskilde”

8. Generellt om regeringens satsningar på företagande samt lagstiftning, inom området konkurrensutsättning / LOV Behov av förändringar från riksdag och regering?

”Regeringen har genomfört en bra företagarpolitik, Både Regeringen och svenskt Näringsliv påstår att det är så svårt att vara företagare, att det är krångligt. Jag delar inte till fullo den uppfattningen. Mycket är gjort. LAS reglerna har jag aldrig som företagare uppfattat som ett problem. Jag tycker det finns

Anders Ahlgren.

överdrivet fokus att förändra LAS. Vanligt folk tycker bara det är utmanande. En omvald alliansregering skall fokusera på ”synen på företagaren/entreprenören”. Det måste finnas stödssystem för riskkapital för att företagaren skall kunna produktutveckla, sälja och tjäna pengar. ”Tio färre regler”, tror jag inte ger fler företagare, men däremot att företagande kan innebära frihet, stimulans och glädje att bestämma och påverka själv. Ungdomar måste få kontakt med företagen och företagaren. Företagsförlagd utbildning är en satsning som Region Dalarna

driver via ex hantverksutbildningar. Fler ungdomar från IV program skulle kunna gå via företagsförlagd utbildning direkt ut till jobb. Översyn av LOU tycker jag också behöver göras för att göra den något mer flexibel än vad den för närvarande är. Det skulle säkert underlätta för att få fler människor inom offentlig sektor att ”ta över” verksamhet att driva i egen regi. På samma sätt skulle en generös tillämpning av tjänstledigheter inom offentlig sektor ha en positiv inverkan för att stimulera till övertagande av verksamhet”

” Jag är positiv till såväl LOV, som konkurrensutsättning för att öka valfriheten för medborgaren. Däremot är det viktigt att hitta småskaliga lösningar för konkurrensutsättning

Kapitel 8

Intervju med Region Gävleborgs styrelseordförande

Intervju med: Per-Olof Svensson, styrelseordförande i Region Gävleborg

Datum och plats: 2009-12-08, Region Gävleborgs kansli i Gävle

Frågeställningar

1. LOV införandet i kommunerna, Din uppfattning om hur det har lyckats så här långt? . Har alla infört det? Hur ser Region Gävleborg resp du själv som ordförande på dessa företagsfrämjande ”reformer” bla LOV?

”Jag tror att det är lättare i stora kommuner, och i motsvarande grad svårare i mindre kommuner. Svårare med få entreprenörer, kan bli privata monopol. Jag tror också att det kan vara svårt i glesa delar i kommunerna”.

2. Har Region Gävleborg, tagit några särskilda beslut och / eller gjort några särskilda insatser för att uppmuntra och stödja kommunerna avseende införandet av LOV resp. alternativa driftsformer?

”Nej. Projekt IT i vården deltar vi i, vilket är en förutsättning för kundvalssystem inom vård och omsorg. I övrigt så agerar inte regionen som det ”gamla” länskommunförbundet utan har på medlemmarnas uppdrag fokuserat på ett antal verksamhetsområden som bidrar till en regional utveckling”

3. Har du som regionordförande tagit eller kommer att ta några särskilda initiativ för att stimulera/underlätta för kommunerna att satsa på LOV mm?

Inte specifikt, utan ex it i vård och omsorg.

4. Hur viktigt tycker du det är att kommuner och landsting, inför att konkurrensutsättning/alternativa driftsformer respektive inför LOV (Lagen om valfrihet)?

”Kommunstorleken har betydelse. Små kommuner mer problematiskt men i större kommuner går det bättre”.

5. Tror du LOV kommer att innebära något ”särskilt” för brukarna/medborgare med beslut om ex hemtjänst? (Jag tänker på kvaliteten för medborgarna)

Valmöjlighet med alternativ, den enskilde får bestämma själv.

6. Hur har näringslivet förändras / kommer att förändras genom utökning Av konkurrensutsättning samt LOV?

Kan bli fler egenföretagare, anställda blir entreprenörer.

7. Konkurrensutsättning / LOVs införande – vad innebär / kan det komma att innebära för Region Gävleborgs utveckling?

Offetlig granskning nödvändig (offentliga pengarna). Granskning av kvalitet och utförande är mycket viktigt. Pga arbetskraftsbrist blir mer av upphandlad verksamhet, de glesare kommunerna blir ännu glesare. Detta tror jag kommer att leda till mer konkurrensutsättning. År 2012 pensioneras det fler än de som kommer ut på arbetsmarknaden. Det kommer att bli problem och då särskilt ute på landsbygden. Då kan privata utförare var en möjlighet.

*Privata utförare
kan vara en
möjlighet*

Kapitel 9

Intervjuer med SKTF i Dalarna och Gävleborg

Intervju med: Jeanette Forss, Verksamhetschef SKTF, Dalarna/
Gävleborg

Datum mm: 2009-12-17, telefonintervju.

Frågor:

1. Hur ser SKTF på LOV(Lagen om Valfrihet) och i övrigt på konkurrensutställning / alternativa driftsformer generellt i kommunal verksamhet, samt specifikt inom "välfärdsområdena" socialtjänst, äldre och handikapp-omsorg samt barn och utbildning? (inkl friskolor)?

"Förbundsstyrelsen kommer att anta ett sektorsdokument om vårdbranchen som redogör för bla för SKTF:s inställning i den frågan. Vi anser att finansieringen av välfärden ska ske solidariskt. Drift och utförare kan vara såväl offentlig som privata företag. Ska värden kunna utvecklas behövs en långsiktigt stabil finansiering. Detta i sin tur förutsätter att verksamheten ger vinst. Vi ser gärna att vinsten återförs till verksamheten. Vi vill också att verksamheten kontinuerligt ska kunna utvecklas. Vi är av den uppfattningen att det ska kunna pratas vinst även i verksamheter som drivs i egen regi av kommuner och landsting. I annat fall så finns inte förutsättningar för stabil finansiering av välfärden. Konsekvensen blir då i stället att såväl verksamhet som kvalitet urholkas. Vi ser inga begränsningar i vilken "typ" av verksamhet som kan konkurrensutställas. Det innebär också att SKTF är positiv till LOV. Vi tycker som facklig organisation att det är viktigt att det råder konkurrensneutralitet. Med andra ord att det finns/tecknas kollektivavtal för alla, ger trygghet för medlemmarna/personalen. Helt enkelt att den svenska modellen ska gälla".

2. Fackets roll i de här förändringarna i kommunerna?

"Vi ska bevaka inflytandefrågorna för fack och medlemmarna i processen. I det sammanhanget är det viktigt med inflytande och att arbetsgivaren/kommunen lyssnar och är lyhörda. Vi vill att de företag som övertar verksamheten på entreprenad eller LOV erbjuder bra villkor för de anställda som bl a innefattar att de tecknar kollektivavtal. Vi bevakar att kommunerna och företagen generellt har en god personalpolitik innefattande även gott ledarskap och jämställdhet. Från SKTF:s sida är det vår vilja det ska finnas krav vid upphandling på att det företag som får anbudet skall teckna kollektivavtal".

3. Viktiga frågeställningar att lyfta fram, som du/ni ser det i dessa sammanhang, när kommunen har tagit beslut om konkurrensutställning?

"Generationsväxlingen som står för dörren. Det är färre unga som är beredd att söka sig ett yrke inom vård och omsorg. Om "kallet", intresset försvinner får vi stora problem i framtiden. Med tanke inte minst på detta är det mycket viktigt att ställa höga kvalitetskrav på verksamheten. Det i sin tur förutsätter bra villkor avseende lön, karriärvägar mm. En viktig utmaning är hur vi behåller kompetens trots de stora besparingar som råder. Vi tycker det är viktigast att alla har medborgarfokus och att besparingarna göras på ett bra sätt. Genomförandet kan göras på många olika sätt. Människorna / medarbetarna ska må bra (oavsett om verksamheten är i offentlig eller privat regi). Genom att det nu öppnas upp, vi får en mångfald av utförare, så kan också den offentliga verksamheten visa sin effektivitet och även slå håll på myter om motsatsen. Även om vi är positiva till privata utförare så är det också viktigt att kommunerna håller ögonen öppna för att förhindra lyckosökare"

4. När anställda i kommunerna går över till att starta eget, kooperativ eget företag mm i alt driftsform, er uppfattning om detta?

"Vi har inga särskilda synpunkter på det. Samma villkor ska gälla för arbetsgivare oavsett om det är ett privat företag eller en offentlig aktör. Det är viktigt att ta ut ett marknadspris av den aktör som tar över verksamheten"

5. Finns det som du/ni ser det fördelar med konkurrensutställning eller inte?

"Som anställd så får du ett större utbud med fler olika arbetsgivare, med olika inriktningar. Det tycker vi är bra, det är positivt för våra medlemmar. Vi tror också att konkurrensutställning kan stimulera till kvalitetsutveckling och verksamhetsutveckling"

6. Kan LOV, innebära någon stimulans för "egenregi-verksamheterna resp kundperspektivet?

Svar: "Ja"

Kapitel 10

Intervjuer med Kommunal i Dalarna

Intervju med: Inger Wahlman, Lokalkontorschef/Ombudsman,
Kommunal, Dalarna

Datum: 2010-01-04

Frågor:

1. Hur ser Kommunal (Dalarna) på LOV

”Som facklig organisation anser vi att det oavsett arbetsgivare ska vara schyssta anställningsvillkor med kollektivavtal, ordning och reda på arbetsplatsen. Det är viktigt att bygga upp bra samarbetsformer mellan facket och arbetsgivaren. Facklig tid är också viktigt för att möjliggöra en lokal facklig verksamhet. Vår ambition är att vi ska ha fackliga arbetsplatsombud tillika skyddsombud. På riktigt små enheter så har vi regionala skyddsombud. Vi eftersträvar heltidstjänster så att den anställde kan försörja sig på sitt arbete och att den anställde verkligen ska kunna ”satsa” på sitt jobb”

Och i övrigt på konkurrensutsättning / alternativa driftsformer generellt i kommunal verksamhet, samt specifikt inom ”vårdområdena” socialtjänst med äldre och handikappomsorg samt barn och utbildning? (inkl friskolor)?
Se ovan.

2. Fackets roll i de här förändringarna i kommunerna?

”Vi måste ligga före hela tiden (oavsett landsting eller kommun). I samband med att kommunen håller på med att göra förfrågningsunderlag, får vi från facket ofta vara motorn i det arbetet. Det avser också våra kunskaper som ofta kompletterar de kommunala tjänstemännens kunskaper. Vi hjälper ofta också kommuner och landsting med vad som de måste tänka på. Kommunals Sektionen är exempelvis med i Falun vid disk omkring LOV och det har fungerat bra. Vi vill också vara med och bidra till att de privata utförarna ska klara både av att fullgöra sitt verksamhetsuppdrag samt att vara en god arbetsgivare”.

Intervjuer med Kommunal i Gävleborg

Intervju med: Stig Persson, Lokalkontorschef/Ombudsman,
Kommunal, Gävleborg,

Datum: 2009-12-29

Frågor:

1. Hur ser Kommunal (Gävleborg) på LOV

”Anställningsvillkoren är för oss alltid det viktigaste, exempelvis: lön, tillsvidare anställning, rätt till heltid. Vi ser risker med att det inte blir heltidsanställningar och utan deltid. Konsekvenserna av LOV är ännu så länge okända och det kan komma att innebära sämre anställningsvillkor. Vi ser hellre större privata aktörer än många små företag. Våra medlemmar måste kunna leva på sin lön. Erfarenheter sedan tidigare är att en större aktör kan ha bättre möjligheter att erbjuda bra anställningsvillkor som exempel heltid”.

Och i övrigt på konkurrensutsättning / alternativa driftsformer generellt i kommunal verksamhet, samt specifikt inom ”vårdområdena” socialtjänst med äldre och handikappomsorg ?

3. Viktiga frågeställningar att lyfta fram, som du/ni ser det i dessa sammanhang, när kommunen har tagit beslut om konkurrensutsättning?

4. När anställda i kommunerna går över till att starta eget, kooperativ eget företag mm i alt driftsform, er uppfattning om detta?

”Kommunal har många gånger uppmontrat till det, men det är samma krav på dem”.

5. Finns det som du/ni ser det fördelar med konkurrensutsättning eller inte?

”En viss form av konkurrens är inte av ondo. Detta förutsätter samma villkor. Fler möjliga arbetsgivare i det geografiska området kan vara fördel”

6. Kan LOV, innebära någon stimulans för ”egenregi-verksamheterna

”Jag har svårt att tänka mig detta”

7. resp kund/brukar perspektivet?

”Det är nog som att välja el, om det är hanterbart. Jag mäktar inte med detta, tror jag. Pensionären behöver få hjälp, när ofta funktionerna är nedsatta, för då blir det svårt att göra sina val. Valet kommer nog i praktiken att ligga hos andra än pensionären. Det blir anhöriga och ofta blir det sannolikt våra medlemmar som kommer att få hjälpa till”.

8. Övriga synpunkter från Kommunal Dalarna?

”Om kommuner och landsting sköter det här så kan det här bli bra och ge arbetstillfällen. Men att det förpliktar och att det blir kontinuitet”

”Vi har i Kommunal, ett nationellt program för ”Solidaritet i välfärden”. Vi anser generellt att det ska vara ordning och reda med justa villkor. Det ska vara kollektivavtal och handlas upp på rätt sätt. Kommunal har ingen policy som innebär att allt verksamhet skall ske i offentlig drift. Utföraren kan vara såväl offentlig som privat. En grundprincip är att välfärden ska vara offentligt finansierad. Det som alltid är det viktigaste för oss är att det råder ”jyssta anställningsvillkor”. Det är dessutom mycket viktigt det finns och att det tas till vara erfarenheterna från att lägga ut offentlig verksamhet på entreprenad. Det finns både goda och dåliga exempel från entreprenadsättning av offentlig verksamhet. Vår erfarenhet är att riskerna för att det inte ska bli bra är inom de sk mjuka sektorerna inom välfärdsområdena (med kvinnodominerade yrkesgrupper). Där erbjuds det ofta deltid i stället för möjlighet till heltid. Vi har inga bra erfarenheter från Gävle kommun, med deras entreprenadsättning till stora värdkedjor. Vi har däremot generellt goda erfarenheter från kommunala bolag, där är det sällan är deltidstjänster, utan heltid (i mansdominerade yrkesgrupper)”.

2. Fackets roll i de här förändringarna i kommunerna?

”För oss är det viktigt att vara med tidigt i processen. Ofta brister det i det avseendet hos kommunerna. Framförallt i förmåga att mbl förhandla förslag till konkurrensutsättning/entreprenader och nu på senare tid, LOV. För oss är det viktigt att vara med under hela processen, från start till mål. Det är verkligen viktigt att allt görs på ett riktigt sätt. Kommunerna med deras tjänstemän har generellt ofta bristfälliga kunskaper när det gäller konkurrensutsättning. Vi ska använda de verktyg vi har i lagstiftningen. Förfrågningsunderlaget för LOV är oerhört viktigt. Generellt vid upphandling så krävs det mycket kunskaper, inte minst vad gäller detaljer. Kommunal har via våra medlemmar stor kunskap. Där kan vi komplettera tjänstemanna förslag med kunskaper och erfarenheter från verksamheten”.

3. Viktiga frågeställningar att lyfta fram, som du/ni ser det i dessa sammanhang, när kommunen har tagit beslut om konkurrensutsättning?

”Facket ska alltid vara med före principbeslut om konkurrensutsättning. Detta är någonting som det allt för ofta fuskas med ute i kommunerna. När kommunen fattat beslut om entreprenadsättning av en verksamhet, så är det vår skyldig att vara med att se till att våra medlemmar får så bra villkor som möjligt. När det är klart vilka entreprenör tillika arbetsgivare som fått entreprenaden kommer vi och för diskussionen om anställningsvillkor mm med dem. Vi är förövrigt också numera omorganiserade inom Kommunal för att anpassa oss till framtiden med allt fler nya privata arbetsgivare. Vid upphandling så vill vi att kommunerna/beställaren kräver att ”kollektivavtal” tecknas av entreprenörerna”.

4. När anställda i kommunerna går över till att starta eget, kooperativ eget företag mm i alt driftsform, er uppfattning om detta?

”Vi gör ingen skillnad. För oss handlar det om en likvärdig behandling. En arbetsgivare har samma skyldigheter oavsett en eller tiotusen anställda. Vi får ibland ta på oss rollen, på ex en för-

skola, lära upp fd medlemmar /personal som startar eget företag om vad det innebär att bli arbetsgivare. LOU:n är ofta mycket svår, inte minst när anställda tar över egen regi verksamhet”.

5. Finns det som du/ni ser det fördelar med konkurrensutsättning/entreprenadsättning eller inte?

Fördelar: ”Om du är undersköterska i äldreomsorgen, så får du fler än en arbetsgivare. Arbetsmarknaden blir lite bredare, utifrån medlemsperspektivet. Tidigare fanns endast kommunen och landstinget”.

Nackdelar: ”Risk för sämre anställnings villkor. Vi ser också risker för med att i personalintensiva verksamheter är det lättare att göra neddragningar på personalen. Detta kan i sin tur kan leda till sämre arbetsmiljö (blir personalen allt färre, så blir arbetssituationen svårare. Medlemmarna gör ”allt för brukaren”, ”de springer ännu fortare”, medarbetarna sliter ont. Vid entreprenadsättning, utan att ställa tillräckliga kvalitetskrav blir det lätt dessa effekter”.

6. Kan LOV, innebära någon stimulans för egen regiverksamheterna?

”Många anställda är driven i jobbet och kan se möjligheten att starta eget. Det kan tänkas att anställda som kan ha som en affärsidé att de ska kunna göra jobbet ännu bättre. Ställer kommunen höga kvalitetskrav så tror jag det blir färre företag som startas, på motsvarande sätt fler företag om kommunen ställer lägre kvalitetskrav. Risken för lycksökare blir då också större”.

7. resp kundperspektivet?

”Brukarperspektiv och valfrihet kan ibland vara positivt. Är inte helt säkert att den lilla LOV firman kan klara att fylla upp brukarens behov. Vad händer vid sjukdom? Tanken är att det ska vara bra för kunden. Jag frågar mig, kan brukaren och de anhöriga verkligen göra val, har dessa personer verkligen de kunskaper som behövs.

Kapitel 11

Intervjuer med SPF i Dalarna respektive Hälsingland

Intervju med: Annika Grönqvist, ordförande i SPF Dalarna

Frågeställningar:

1. Hur ser SPF (Dalarna) på den nya lagen om valfrihets-system (LOV)?

”Positivt”

2. Vilka är fördelarna respektive ev nackdelar för pensionärerna / kunderna med att kommunerna inför LOV?

”Valfrihet är en fördel”

3. Kan LOV innebära någon stimulans / fördelar för den kommunalt drivna verksamheten / hemtjänsten?

”Sporre att bli bättre”

BJÖRN MÅRTENSSON AB
2010-01-25